Ազգ
Azg
armenian daily
24 ՄԱՅԻՍ 2001 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 94 (2298)

Հ. Ալիեւ. «Փոխզիջման առաջին քայլը պետք է անի հենց Հայաստանը»

ԲԱՔՈՒ, 23 ՄԱՅԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Մայիսի 22-ին, ինչպես հաղորդում է Բաքվի ANS հեռուստաալիքը, Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւը ընդունել է Եվրոպական Միության ադրբեջանա-եվրոպական բարեկամության խորհրդարանական խմբի պատվիրակությանը՝ խմբի համանախագահ Ուրսուլա Շլայխերի գլխավորությամբ: Համաձայն հաղորդման, հանդիպման ընթացքում քննարկվել են ղարաբաղյան կարգավորման հետ կապված վերջին իրադարձությունները: Բարձրաստիճան եվրոպական հյուրերը հետաքրքրվել են ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի շրջանակում բանակցային գործընթացների մանրամասներով: Զրույցի ընթացքում նախագահ Ալիեւն ընդգծել է, որ հենց Հայաստանը պետք է առաջին քայլն անի փոխզիջման հասնելու ճանապարհին, «քանի որ հայկական բանակը օկուպացրել է Ադրբեջանի տարածքը»: Ալիեւն հաստատել է իր մտադրությունը «չստորագրել որեւէ փաստաթուղթ, եթե նրանում հաշվի առնված չեն լինի ադրբեջանական ժողովրդի բոլոր օրինական պահանջները»: Կողմերը քննարկել են նաեւ Ադրբեջանի եւ Եվրամիության հետագա համագործակցության հարցերը, ինչպես նաեւ ՏՐԱՍԵԿԱ նախագծի իրականացման հետ կապված խնդիրներ, հաղորդում է ANS-ը:

ՄԻՋՊԵՏԱԿԱՆ

Հայ-ղազախական գործակցությունը ԱՊՀ շրջանակներից այն կողմ չի ծավալվում

Վաղը Երեւանում՝ անկախանգիրության զազաբաժողովը

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Ռոբերտ Քոչարյանի եւ Նուրսուլթան Նազարբաեւի աշխատանքային ծանոթությունը տեղի է ունեցել 1991 թ. սեպտեմբերին, Ժելեզնովոդսկ քաղաքում: Ռուսաստանի եւ Ղազախստանի նախագահների միջնորդությամբ ընդունվեց ԼՂ հակամարտության կարգավորման առաջին փաստաթուղթը՝ հուշագիր-կոմյունիկեն: Այդ հանդիպմանը մասնակցում էին Հայաստանի եւ Ադրբեջանի նախագահներ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանն ու Այազ Մութալիբովը, ղարաբաղյան կողմը ներկայացնում էին ԼՂ գործկոմի նախագահ Լեոնարդ Պետրոսյանը, ՀՀ Գերագույն խորհրդի պատգամավոր Ռոբերտ Քոչարյանը, ինչպես նաեւ Ղարաբաղի ադրբեջանական համայնքի ներկայացուցիչ Ջաֆարովը: Այդ ժամանակից Ղազախստանի նախագահը ԱՊՀ-ի եւ Հավաքական անվտանգության պայմանագրի շրջանակներում տասնյակ հանդիպումներ է ունեցել եւ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի, եւ Ռոբերտ Քոչարյանի հետ: Պաշտոնական այցերով Հայաստանի առաջին եւ երկրորդ նախագահները 1993 եւ 1999 թթ. ժամանել են Ղազախստան, մինչդեռ երեկ Ն. Նազարբաեւը, որը երկրի նախագահն է արդեն 10 տարի, ոչ միայն առաջին պաշտոնական այցը կատարեց Հայաստան, այլեւ առաջին անգամ տեսավ Երեւանը:

Տես ➧ էջ 2

ԱՄԵՐԻԿԱ

Գարեգին Բ կաթողիկոսը այսօր կհանդիպի նախագահ Ջորջ Բուշի հետ

Մայր աթոռ Սբ. Էջմիածին, Տեղեկատվության համակարգ, 23 մայիս:

Ն.Ս.Օ.Ս.Տ. Գարեգին Բ Ամենայն հայոց կաթողիկոսը, ավարտելով հայրապետական այցը Կանադայի հայոց թեմ, մայիսի 22-ին, ուշ երեկոյան մասնավոր ինքնաթիռով Տորոնտոյից մեկնել է Վաշինգտոն, հովվապետական իր առաքելությունը շարունակելու ԱՄՆ Արեւելյան թեմում:

Հաջորդ առավոտյան Վաշինգտոնում Նորին Սրբության առաջին հանդիպումը տեղի կունենա Սպիտակ տանը՝ Մ. Նահանգների նորընտիր նախագահ Ջորջ Բուշի հետ:

Նորին Սրբությունն իր այցը Կանադա եզրափակել է այցելելով Տորոնտո եւ Սենտ Քեթրինզ քաղաքներ:

Տորոնտոյում ներկայումս բնակվում է հիմնականում Թուրքիայից եւ Եգիպտոսից արտագաղթած շուրջ 35 հազար հայ: Քաղաքի Սուրբ Երրորդություն հայկական եկեղեցում Ամենայն հայոց Հայրապետին դիմավորել են «Հրաշափառ» երգեցողությամբ:

«Մեծապես ուրախ եմ գտնվելու ձեր մեջ, վայելելու ձեր այսօրվա պայծառակերպությունը, որ պայման ու հիմք է հոգեւոր ու ազգային մեր ինքնության պահպանման ու զորացման», իր պատգամն ու գնահատանքը տալով Տորոնտոյի հայությանը, նշել է Վեհափառ հայրապետը:

Տորոնտոյում Նորին Սրբությունը հանդիպում է ունեցել հայ երիտասարդության հետ, այցելել քաղաքում գործող 6 հայկական վարժարաններից երեքը, հանդիպել Տորոնտոյի քաղաքապետի հետ: Տորոնտոյի Սբ. Երրորդություն եկեղեցում մայիսի 22-ին մատուցվել է հայրապետական պատարագ, որին ներկա են եղել քույր եկեղեցիների ներկայացուցիչներ: Հավարտ սբ. պատարագի բազմաթիվ հայ հավատացյալներ հաղորդություն են ստացել Հայոց Հայրապետի ձեռքից:

Մայիս 21-ին Վեհափառ հայրապետը մեկնել է Սենտ Քեթրինզ: Այս քաղաքում է ծնավորվել, այսօր արդեն փոքրաթիվ, հնագույն կանադահայ համայնքը: Հոգեւոր հովիվն է արժանապատիվ Տ. Շնորհք քհն. Սունին: Քաղաքի հայկական Սբ. Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցում Վեհափառ հայրապետը իր օրհնությունն է բաշխել հավատացյալներին՝ հորդորելով ծաղկուն ու շեն պահել համայնքը: Այա եկեղեցու սրահի մեջ տեղի է ունեցել հանդիսավոր ընդունելություն, որին ներկա են եղել Սենտ Քեթրինզի քաղաքապետը եւ նահանգային իշխանության ներկայացուցիչներ:

Նույն օրը երեկոյան Վեհափառ հայրապետն իր շախմբով եւ քույր եկեղեցիների ներկայացուցիչների հետ մեկտեղ տեղի կաթոլիկ եկեղեցում ներկա է գտնվել «Սուրբ խաչ» օրատորիային՝ կանադացի երգիչ - երգչուհիների կատարմամբ: Հայոց մեծ Պարծի տարեդարձին նվիրված այս ստեղծագործությունը, բաղկացած մի քանի մասերից, անդրադարձ է հայ ժողովրդի պատմության կարեւորագույն հանգրվաններին. համազգային մկրտություն, գրերի գյուտ, Վարդանանք եւ այլն:

Ներկայացման ավարտից հետո Ամենայն հայոց հայրապետին ու ներկաններին ողջունել են հույն եկեղեցու մետրոպոլիտն ու անգլիկան եպիսկոպոսը: Հանդիսությունն ավարտվել է Նորին Սրբության պատգամով, որի ընթացքում Վեհափառ հայրապետը Հայ եկեղեցու բարձր պարգեւների է արժանացրել կանադահայ նշանավոր հայորդիների՝ շնորհելով նրանց «Սուրբ Սահակ - Սուրբ Մեսրոպ» եւ «Սուրբ Ներսես Շնորհալի» շքանշաններ:

Վլադիմիր Պուտինը Մինսկում կմասնակցի քառյակի հանդիպմանը

ՄՈՍԿՎԱ, 23 ՄԱՅԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ՌԴ նախագահ Վլադիմիր Պուտինը մայիսի 31-ին կմասնակցի Հայաստանի, Ադրբեջանի, Վրաստանի եւ Ռուսաստանի պետությունների ղեկավարների հերթական հանդիպմանը, որը տեղի կունենա Մինսկում ԱՊՀ-ի պետությունների ղեկավարների խորհրդի նիստի շրջանակում: Ինչպես այսօր ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակցին հայտնեցին ՌԴ նախագահի մամլո ծառայությունում, ենթադրվում է, որ երկրների ղեկավարները կքննարկեն տարածաշրջանում անվտանգության եւ համագործակցության ընդլայնման հրատապ հարցերը, ինչպես նաեւ «կովկասյան քառյակի» երկրների միջեւ հարաբերությունների զարգացման հեռանկարները:

Հանդիպման ընթացքում ծրագրվում է նաեւ քննարկել «Խաղաղությունը եւ զարգացումը Կովկասում» գիտագործնական խորհրդաժողովի արդյունքները, որը չորս պետությունների ղեկավարների նախաձեռնությամբ մայիսի 28-29-ը Մոսկվայում կազմակերպում է Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիան:

Թուրքիան ձգտում է Ռուսաստանի հետ հարաբերությունները հասցնել ամենաբարձր քաղաքական մակարդակի

ԱՆԿԱՐԱ, 23 ՄԱՅԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ռուսաստանի հետ հարաբերությունները ամենաբարձր քաղաքական մակարդակի հասցնելու անհրաժեշտության մասին է հայտարարել Թուրքիայի Ազգային մեծ ժողովի (խորհրդարանի) նախագահ Օմեր Իզգին: Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման, այսօր Անկարայում ընդունելով Պետդումայի պատվիրակությանը՝ «Միասնություն» խմբակցության ղեկավար Վլադիմիր Պեխտինի գլխավորությամբ, նա արտահայտվել է միջխորհրդարանական կապերի հետագա ամրապնդման, երկկողմ համագործակցության բազմակողմանի զարգացման օգտին, այդ թվում՝ Կովկասում եւ Կենտրոնական Ասիայում կայունության ապահովման հարցերում: Պետդումայի ներկայացուցիչները Թուրքիա են ժամանել «Ռուսաստանի հետ բարեկամության խմբի» ղեկավար, խորհրդարանի պատգամավոր Բյուլենթ Աքարջալիի հրավերով: Նրանք հանդիպումներ են անցկացրել երկրի Ազգային մեծ ժողովում եւ արտաքին գործերի նախարարությունում, ընդունվել են պետնախարար Ռյուշտյու Քյազըմ Յուջելենի կողմից: Բանակցությունները մամուլի համար փակ էին:

Իսրայելական բանակին հրամայված է դադարեցնել մարտերը

ԹԵԼ ԱՎԻՎ, 23 ՄԱՅԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Իսրայելական բանակին հրաման է տրված դադարեցնել մարտական գործողություններն ընդդեմ պաղեստինցիների: Երեքշաբթի օրը Իսրայելի պաշտպանության նախարար Բենիամին Բեն Էլիեզերը բանակի հրամանատարական կազմի հրահանգավորում է անցկացրել՝ զինվորականներին կոչ անելով դադարեցնել բոլոր ակտիվ ռազմական գործողություններն ընդդեմ պաղեստինցիների եւ կրակ բացել միայն ինքնապաշտպանության նպատակով: Միաժամանակ Բեն Էլիեզերը դիմել է պաղեստինյան ինքնավարության ղեկավարությանը, կոչ անելով՝ որպես բանակցությունների սեղանի շուրջ վերադառնալու առաջին քայլ, դադարեցնել բռնությունն ու ահաբեկչական գործողությունները, Ջորջ Միթչելի գլխավորած միջազգային հանձնաժողովի զեկուցագրի դրույթներն ընդունելով որպես կոնկրետ գործողությունների ուղեցույց:

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 27

«Բռնության գործողությունները ղեկավարել եւ ուղղություն է տվել Գագիկ Ջհանգիրյանը»

Ամբաստանյալն իր արարքը «հիմնավորելու համար» դատարանին կներկայացնի եւս 250 էջանոց մի նյութ

ՍԱՌԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

«Իմ կարծիքով, բռնությունները գործադրվել են հստակ մի նպատակով՝ որպեսզի հոկտեմբերի 27-ի իրադարձություններն օգտագործվեն իբրեւ զենք Ռոբերտ Քոչարյանի դեմ, միաժամանակ ժողովրդի ուշադրությունից շեղեն իրական դրդապատճառները: Մենք ոչ մեկի թելադրանքով չենք կատարել, այլ չունենալով ելք ու միջոց, դիմել ենք զենքին՝ խնդիր ունենալով օգնել ժողովրդին թոթափելու պետական իշխանության պարտադրած վախը, ոտքի ելնելու եւ տեր կանգնելու իր իշխանությանը...», իր դատաքննական ցուցմունքներն ամփոփելով մայիսի 23-ին հայտարարեց ամբաստանյալ Նաիրի Հունանյանը: Ասվածը հիմնավորելու համար ամբաստանյալն անդրադարձավ նախաքննության ընթացքին, իր եւ մյուս ամբաստանյալների դեմ գործադրված բռնություններին եւ դրանց դրդապատճառներին:

Ն. Հունանյանը հայտնեց, որ հրաժարվում է նախաքննական արհեստածին ցուցմունքներից, որոնք տվել է հայտնի անձանց վերաբերյալ եւ կամովին հրաժարվել է նախաքննության ավարտին: Ճշմարիտ համարեց քննության սկզբում եւ վերջում տված, ինչպես նաեւ դատաքննական ցուցմունքները: Ցուցմունքների հակասականությունը բացատրելու նպատակով նա ներկայացրեց 1999 թ. նոյեմբերի 26-ին ՀՀ գլխավոր դատախազին գրած բացարկը, որը տեղ չի հասել, սակայն բուռն իրադարձությունների առիթ է տվել: Ամբաստանյալը նշեց, որ նոյեմբերի 26-ին բացարկ է հայտնել քննչական խմբին եւ նրա ղեկավարին ու հրաժարվել է ցուցմունք տալ, որի պատճառով քննիչ Այվազյանը զանգահարել է քննչական բաժնի պետ Արսակ Հարությունյանին եւ հրավիրել ԱԱՆ մեկուսարան:

Ա. Հարությունյանը մոտ 15-20 րոպեից եղել է ԱԱՆ մեկուսարանում եւ հետաքրքրվել, թե ինչու է բացարկ հայտնել հանրապետության գլխադատախազին ու քննչական խմբին: «Քննիչ Այվազյանը տեսնելով, որ ես գրում եմ բռնությունների եւ կեղծ, շինծու ցուցմունք կորզելու մասին, ինձ ասաց, որ անմիջական բռնություն գործադրողների անուններն էլ նշեմ, եւ ես սկսեցի գրել նաեւ այդ անունները»: Որպես այդպիսին զինդատախազության քննիչներից նշել է Սամվել Հովհաննիսյանի, Հրաչ Այվազյանի, Նարեկ Ամբարյանի, Խաչիկ Ղալթախչյանի անունները: Ամբաստանյալի ասելով, բռնություններ գործադրողների խմբում եղել են նաեւ օպերատիվ քննչական խմբի 4-5 անդամներ, որոնց բոլորին ճանաչում է. ոմանց անուններով, մյուսներին՝ դեմքով:

Տես ➧ էջ 2

ԱԶԳ **Ընթացիկ**

«Բռնության գործողությունները ղեկավարել եւ ուղղություն է տվել Գագիկ Ջհանգիրյանը»

Սկիզբը էջ 1

Ն. Հունանյանը նշեց, որ այդ ամենը գտնում էր մեկուսարանի քննչական սենյակում, որտեղ մնացել էր կես ժամ, սակայն այդ ընթացքում ոչ մի ցուցմունք չի տվել, ոչ էլ քննչական խմբի ղեկավարին դիմում է գրել՝ լրացուցիչ ցուցմունքներ տալու պատրաստակամության մասին։ Սակայն հետագայում ցուցմունքների ժամանակագրությունը խախտվել է, եւ քննչական խմբի կողմից ձեւակերպվել, թե սկզբում հրաժարվել է ցուցմունք տալուց, սակայն 10 րոպե հետո խնդրել է իրեն լրացուցիչ հարցաքննել։ Ամբաստանյալն ավելացրեց, որ բացարկի դիմումը կիսատ է թողել այդ ժամանակ եւ այդ վիճակում հանձնել մեկուսարանի աշխատակիցներից մեկին, որպեսզի հետագայում ավարտին հասցնի։ Ալեքսան Հարությունյանի դեմ այդ օրը տված ցուցմունքները, նրա ասելով, գրել է կեսգիշերին մոտ՝ իր դեմ գործադրված բռնություններից հետո, որը սկսվել էր նոյեմբերի 26-ին, ժամը 18-ին։

«Քննչական խմբի անդամները երեկոյան բռնությունների գործադրման պահին իրենց ձեռքում ունեին բացարկի չավարտված դիմումը եւ որոշ չափով պատռել էին այն։ Ճմռթված վիճակում փորձում էին ստիպել ուտել, այնպես արեցի, որ այդ կտորիկն էլ մնա»։ Հարցաքննության սենյակում, որտեղ երկաթյա պահարան է եղել, բռնությունների ընթացքում կիսապատռված վիճակում ճմռթել է դիմումը եւ հասցրել թաքցնել երկաթյա պահարանի ոտնակի անկյունում։ Քննիչները փնտրել են փայտով ու ավելով, ստուգել պահարանի տակ, բայց չեն գտել։ Ցուցմունքները գրելուց հետո առերեսում է կատարվել իր եւ Ալեքսան Հարությունյանի միջեւ, որը սկսվել է նոյեմբերի 26-ի լույս 27-ի ողջ գիշերը եւ ավարտվել առավոտյան ժամը 10-ի սահմաններում։ Ա. Հարությունյանի հետ 2000 թ. մայիսի 23-ին, առերես հարցաքննության օրը, պատռված դիմումը հանձնել է նրան, հետագայում 2000 թ. հունիսին այդ մասին առանձին ցուցմունք է տվել քննիչ Մարտել Սաքեւոսյանին, սակայն «քրեական գործում ոչ այդ դիմումը կա, ոչ դրա վերաբերյալ ցուցմունքը»։

Ամբաստանյալը նշեց նաեւ, որ նոյեմբերի 16-ին ԱԱՆ մեկուսարանում հանդիպել է ՀՀ գլխավոր դատախազ Բորիս Նազարյանին եւ նրան ուղղված դիմումներից մեկում գրել է, թե Նաիրի Բաղալյանը դեպքերի հետ ոչ մի առնչություն չունի։ Հայտնեց, որ մինչեւ նոյեմբերի կեսերը Ն. Բաղալյանի դեմ ինքը ցուցմունք չի տվել եւ անհայտ է, թե նա ինչ հիմքերով է կալանքի տակ գտնվում ու մեղադրվում։ Պաշտպանության մասնակիցներից հետաքրքրվեցին, թե իրեն որտեղից էր հայտնի՝ Ն. Բաղալյանը կալանքի տակ էր։ «Ինֆորմացիան Գագիկ Ջհանգիրյանն էր տվել, ասում էր՝ ինչ որ հարմար էր գտնում», տեղեկացրեց ամբաստանյալը։

Շարունակելով բռնությունների թեման, Ն. Հունանյանն ասաց, որ 2000 թ. մայիսի 24-ին գրավոր դիմել է ՀՀ նախագահին եւ գլխավոր դատախազին, նշելով, որ Ա. Հարությունյանի, Մ. Մովսիսյանի, Ն. Բաղալյանի, Հ. Հարությունյանի, Հ. Բաբուխանյանի վերաբերյալ ցուցմունքները եղել են բռնությունների հետեւանք։ Հուլիսի 1-ին այդ առիթով նրան հանդիպել են ՀՀ գլխավոր դատախազը, ՆԳ եւ ԱԱ նախարարները, որոնց գրավոր տեղյակ է պահել բռնությունների եւ ՀՀ նախագահի ու այլ բարձրաստիճան անձանց դեմ կեղծ ցուցմունքներ տալու պարտադրանքի մասին։ «Նշել եմ, որ այդ ողջ գործողությունները ղեկավարել եւ ուղղություն է տվել Գագիկ Ջհանգիրյանը։ Այդ ամենի արդյունքում կրկին բացարկ եմ հայտարարել Ջհանգիրյանին եւ քննչական խմբում զինդատախազությունից ընդգրկված բոլոր քննիչներին»։

Ն. Հունանյանը նշեց, որ այդ կապակցությամբ քննիչ Զոն Բախոյանն իրենից առանձին ցուցմունք է վերցրել, որի ընթացքում ստիպված է եղել մինչեւ վերջ չբացել փակագծերը, որպեսզի բոլոր հնարավոր հետքերը չվերացնեն եւ հետագայում որեւէ բան ապացուցելն անհնար չլինի։ Սակայն, նրա տպավորությամբ, անգամ իր հայտնած տեղեկություններն ու փաստերը ողջ ծավալով չեն արտացոլվել ցուցմունքներում։ Նա գտնում է, որ այդ կապակցությամբ քննչական գործողությունները թերի են կատարվել, մասնավորապես հարցաքննություններ չեն արվել այն անձանց հետ, որոնք իրեն տեսել են խոշտանգումների ակնհայտ հետքերով, անտեսվել են իրեղեն ապացույցները՝ իր արյունոտ հագուստները, որի արդյունքում քննիչ Զոն Բախոյանը գրել է, որ ասվածները հաստատող հիմնավոր ապացույցներ ձեռք չեն բերվել։ Նրա տեղեկություններով, նախաքննության ընթացքում բռնությունների են ենթարկվել ամբաստանյալներ Էդ. Գրիգորյանը, Վ. Գալստյանը, Ն. Հունանյանը, Դ. Բեջանյանը, Վ. Ստեփանյանը, ինչպես նաեւ Ա. Հարությունյանը, Հ. Հարությունյանը, Մ. Մովսիսյանը եւ Ն. Բաղալյանը։ «Նշածս անձանց նկատմամբ բռնություններ գործադրելու մասին տեղեկացել եմ նախաքննության ընթացքում զինդատախազից, զինդատախազության քննիչներից, օպերատիվ խմբի անդամներից, թիվ 1 մեկուսարանի աշխատակիցներից եւ նույն մեկուսարանի կալանավորներից իմ այնտեղ գտնվելու մեկամսյա ժամկետում», տեղեկացրեց ամբաստանյալը։ Ավելացրեց, որ բռնությունները սկսվել են այն օրը, երբ նոր վարչապետ է նշանակվել, միայն ֆիզիկական բնույթի չեն եղել, այլեւայլ բնույթի, օրինակ՝ հատուկ ներգործության դեղեր են ջրով կամ սուրճով հրամցրել, եւ տեւել են մինչեւ 2000 թ. փետրվարի վերջը։ Ամբաստանյալը գրեթե չէր կասկածում, որ իր ասածները կհաստատվեն մյուս ամբաստանյալների եւ վկաների հետ հարցաքննության ժամանակ։

Ավարտելով իր դատաքննական ցուցմունքները, Ն. Հունանյանը դատարանին հայտնեց, որ ասվածներից բացի նաեւ 250 էջանոց գրավոր ցուցմունք ունի, որը վերաբերում է Հայաստանին սպառնացող վտանգներին՝ Հայաստանի հանցավոր իշխանությունների գործողության հետեւանքով, եւ ընթերցելուց հետո կներկայացնի քրեական գործին կցելու համար։ Ամբաստանյալը դատարանից ցանկանում էր ճշտել՝ արդյոք ավելի նպատակահարմար չի՞ լինի ծավալուն նյութն ընթերցել մյուս ամբաստանյալների ներկայությամբ՝ նույն գործողությունը չկրկնելու համար։ Թեպետ ամբաստանյալն այդ մասին տեղեկացրել էր մի քանի օր առաջ, սակայն երեկ այն մեծ վրդովմունք առաջացրեց դահլիճում։ Մեղադրող կողմը եւ տուժողների փաստաբան-ներկայացուցիչները սկսեցին բողոքել ամբաստանյալի ծավալուն շարադրանքի դեմ՝ փորձելով կանխել դրա հրապարակումը։

Նախ քննարկվեց, թե արդյոք ներկայացվելիք նյութը ցուցմո՞ւնք է, թե՞ դարձյալ ազատ շարադրանք, որ հարկադրված են եղել ընթերցելու օրեր շարունակ։ Նշված 250 էջը նախորդի կրկնությո՞ւնը չէ, առնչվո՞ւմ է մեղադրանքին, թե՞ ոչ։ Մեղադրողի կողմից հիշատակվեցին քր. դատ. օր.-ի հոդվածները, ըստ որոնց ամբաստանյալը միջնորդություն անելիս պետք է հիմնավորի դրա կարեւորությունը։ Նույն օրենսգրքին հղում անելով Ն. Հունանյանը հիմնավորում էր, որ օրենսդիրն իրեն տվել է այդ հնարավորությունը։ Եզրահանգման չգալով, մեղադրող կողմի առաջարկով նախագահողը 10 րոպեանոց ընդմիջում հայտարարեց՝ կողմնորոշվելու հնարավորություն տալով նրանց։ Նախագահողը գտնում էր, որ չեն կարող արգելել ամբաստանյալին ինչ-որ բան ներկայացնելու հարցում եւ, քանի որ իրեն հայտնի չէ՝ ինչ նյութի մասին է խոսքը, պետք է ընթերցվի բոլորի ներկայությամբ, հետո քննարկվի քրեական գործին կցելու նպատակահարմարությունը։ Որոշվեց հաջորդ դատական նիստում հնարավորություն տալ ամբաստանյալին ընթերցելու իր արարքի հիմնավորումները, սակայն հետեւողականորեն ընդմիջել, եթե կրկնություններ լինեն ազատ շարադրանքում։ Հիշյալ 250 էջանոց նյութն ամիսներ առաջ ամբաստանյալը հանձնել էր ՀՀ նախագահին առընթեր մարդու իրավունքի հարցերի հանձնաժողովին՝ մեկուսարան այցելելու ժամանակ։

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականության խնդիր այսօր չկա

«Լեռնային Ղարաբաղը հակամարտության սկզբից ի վեր գործել է ԽՍՀՄ օրենքների, իսկ ԽՍՀՄ տրոհումից հետո միջազգային իրավունքի պահանջներից ելնելով։ Երբ Ադրբեջանը հայտարարեց ԽՍՀՄ կազմից իր դուրս գալու մասին, եւ հռչակեց իրեն 1918-20 թթ. Ադրբեջանի իրավահաջորդ, որի կազմում Լեռնային Ղարաբաղը չի եղել, ԼՂԻՄ-ը համաձայն «ԽՍՀՄ կազմից դուրս գալու մասին» 1990 թ. ապրիլին ընդունված օրենքի, հանրաքվեով որոշեց դուրս գալ ընդհանուր միութենական պետությունը լքող Ադրբեջանի կազմից եւ մնալ ԽՍՀՄ կազմում, որպիսի իրավունք վերապահում էր հիշյալ օրենքն արգելելով միութենական հանրապետություններին՝ ԽՍՀՄ կազմից դուրս «տանել» ինքնավար կազմավորումներին իրենց կամքին հակառակ»։ Այս տրամաբանությամբ հայաստանյան տասնվեց կուսակցություններ եւ հասարակական կազմակերպություններ, այդ թվում ՀՅԴ-ն, ՍԻՄ-ը, ԳԻԱՐՔՄԻ-ն եւ ուրիշներ, ղարաբաղյան հիմնախնդրի քաղաքական կարգավորումն առաջարկում են տեղափոխել իրավական հարթություն։

Այս ուժերի համոզմամբ, բոլոր մակարդակների բանակցություններում պետք է հիմք ընդունել իրավական հայեցակարգը։ Նրանք պահանջում են, որ ՀՀ նախագահն աշխարհին հայտարարի, թե արցախահայությունը, ազգային-ազատագրական պայքարի շնորհիվ հասնելով անկախության, չի խախտել Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականությունը, եւ որ ի վերջո պետությունների տարածքային ամբողջականության սկզբունքը վերաբերում է ՄԱԿ-ի անդամ ինքնիշխան պետությունների հարաբերություններին եւ չի կարող որպես գործիք ծառայել որեւէ պետության մեջ մեկ ազգի բռնատիրությունը մյուսի վրա հավերժացնելու նպատակին։

ՄԱՐԶԵՐ

Ալավերդու մշակույթի աշխատողները չվճարված աշխատավարձերի մի մասը փոխանցում են վարչապետի հաշվեհամարին

Օրերս Լոռու մարզի Ալավերդու ենթաշրջանի մշակույթի աշխատողների արհմիութենական ժողովում ընդունվել է այսպիսի որոշում։ Մշակույթի աշխատողները հրաժարվել են 1999-ից ի վեր չվճարված 15 ամիսների աշխատավարձերի մի մասից (6 ամսվա աշխատավարձերից) եւ որոշել են փոխանցել երկրի վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանի հաշվեհամարին։ Այդ նպատակով նրանք վարչապետին խնդրել են հաղորդել անձնական հաշվեհամարը։ Ենթաշրջանի մշակույթի աշխատողները (ավելի քան 500 մարդ) կոչ են արել ՀՀ նախագահին, կառավարության անդամներին, Ազգային ժողովի պատգամավորներին հօգուտ պետբյուջեի հրաժարվել իրենց գոնե մեկ ամսվա աշխատավարձից։ Դժվար է ասել՝ մեր իշխանավորները կհետեւե՞ն այս կոչին, թե՞ նրանց «ծանր» սոցիալական վիճակը թույլ չի տա նման «շռայլություն»։ Իսկ ինչ մնում է մշակույթի աշխատողներին, ապա նրանք, չնայած անաշխատավարձ առօրյային, չեն պատրաստվում թողնել իրենց սիրելի աշխատանքը։

Ա. Մ.

Ոսկեւանում՝ դիտավորյալ սպանություն

ՆՈՅԵՄԲԵՐՅԱՆ, 23 ՄԱՅԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Մայիսի 20-ին Տավուշի մարզի Ոսկեւանի պահակակետում կապանցի զինծառայող Լեւոն Աբրահամյանի զոհվելու կապակցությամբ քրեական գործ է հարուցվել ՀՀ Քրեական օրենսգրքի 100 հոդվածի հատկանիշներով՝ դիտավորյալ սպանություն։ Գործով նախաքննությունն իրականացնում է Գուգարքի զինվորական կայազորի դատախազությունը։ Այս մասին տեղեկացրեց նշված կայազորի դատախազի օգնական Մարտուն Հախվերդյանը։

Ինչպես արդեն հայտնել ենք, կոչումով ավագ, բարձրագույն կրթությամբ Լեւոն Աբրահամյանը մեկ շաբաթից պետք է զորացրվեր։

Հայ-ղազախական համագործակցությունը ԱՊՀ շրջանակներից այն կողմ չի ծավալվում

Սկիզբը էջ 1

Պրն Նազարբաեւը առանձնազրույց ունեցավ Ռ. Քոչարյանի հետ, երկու երկրների ղեկավարների հանդիպմանը զուգահեռ տեղի ունեցան հայ-ղազախական բանակցություններ։ Նախորդ տարիներին ՀՀ-ի եւ ՂՀ-ի միջեւ ստորագրված 20 պայմանագրերին երեկ ավելացան եւս 6-ը։

Ինչպես Ադրբեջանում եւ Վրաստանում, Ղազախստանը Հայաստանում նույնպես չունի դեսպանություն, ինչը բացասաբար է անդրադառնում հայ-ղազախական եւ քաղաքական, եւ տնտեսական, եւ մշակութային հարաբերությունների վրա։ Քաղաքական առումով ՀՀ-ն եւ ՂՀ-ն ունեն, այսպես ասենք, «չեզոք» հարաբերություններ, մշակութային կապեր գրեթե չկան, իսկ առեւտրատնտեսական հարաբերությունները չափազանց ցածր մակարդակում են։ Այսպես, 2000 թ.-ին ՀՀ-ն ՂՀ է արտահանել 1 միլիոն 268 հազար 800 դոլարի ապրանք (ալկոհոլային խմիչքներ, քացախ, ծխախոտ, թանկարժեք մետաղներ), ներմուծել 869 հազար 700 դոլարի (հացահատիկ, նավթ, նավթամթերք)։ Նախագահների առանձնազրույցից հետո տեղի ունեցած մամլո ասուլիսում կարեւորվեց տնտեսական հարաբերությունների խորացումը։ Նաեւ ակնարկվեց, թե ԼՂ հակամարտության պատճառով Ղազախստանը եւ Հայաստանը դժվարություններ ունեն ապրանքափոխանակության ծավալները մեծացնելու, քանի որ Ադրբեջանը շարունակում է Հայաստանի շրջափակումը։ Ապա Նազարբաեւը հիշեց, որ Կասպիցի ղազախական հատվածում է գտնվում Ակտաու նավահանգստային բեռնահամալիրը, իր հերթին Քոչարյանը հիշեց, որ Կասպիցի իրանական հատվածում է գտնվում Էնզելի նավահանգիստը։ «Ակտաուից Էնզելի, ապա Իրանից Հայաստան (եւ հակառակ ուղղությամբ) կարելի է իրականացնել բեռնափոխադրումներ», նկատեց ՀՀ նախագահը, որին հետեւեց Նազարբաեւի պատասխանը. «Մենք Ակտաու Էնզելի ճանապարհով արդեն ապրանքներ ենք արտահանում եւ ներմուծում»։ Այնպես որ ԼՂ հակամարտությունը եւ Ադրբեջանի կողմից Հայաստանի շրջափակումը այնքան էլ չեն կարող, կամ չեն կարող ազդել հայ-ղազախական տնտեսական հարաբերությունների, ապրանքաշրջանառության վրա։

Այսօր ավարտվում է Ն. Նազարբաեւի պաշտոնական այցը, իսկ արդեն վաղը Երեւանում կկայանա Հավաքական անվտանգության պայմանագրի մասնակից 6 երկրների նախագահների գագաթաժողովը։ Նուրսուլթան Նազարբաեւին եւ Ռոբերտ Քոչարյանին կմիանան Վլադիմիր Պուտինը, Ալեքսանդր Լուկաշենկոն, Էմոմալի Ռահմոնովը եւ Ասկար Ակաեւը։

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԱ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
Ֆաքս 374-1-562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէն
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ / հեռ. 529353
Համակարգ. ծառայութիւն / հեռ. 582483
Շուրջօրյա լրահավաք ծառայութիւն / հեռ. 529353
Apple Macintosh համակարգչային սարքաւորումը «Ազգ» թերթի

Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ, առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան, խստիւ արգելւում են, համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի։
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում

«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

Ե՛վ SAC-IV-ը, ե՛ւ աղքատության կրճատման ծրագիրը հաստատվեցին

Համաշխարհային բանկը կսկսի տրամադրել գումարները

Երեկ ՀՀ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարար Վարդան Խաչատրյանն անթաքույց ուրախությամբ հայտնեց, որ Հայաստանի իշխանությունների 20 ամիսների բանակցությունները Միջազգային արժութային հիմնադրամի հետ ավարտվեցին, եւ վերջինս հաստատեց Հայաստանի ծրագիրը: Այսինքն Համաշխարհային բանկը համաձայնեց ֆինանսավորել աղքատության կրճատման ռազմավարական միջանկյալ ծրագիրը եւ տրամադրել SAC-IV վարկը: Առաջին ծրագրի արժեքն է 87 մլն դոլար: Ծրագիրը պետք է իրագործվի 3 տարվա ընթացքում: Գումարը կստանա Կենտրոնական բանկը, եւ այն «կծառայի գների կայունացման հիմնախնդրին»: Երկրորդ՝ SAC-IV վարկը ՀԲ-ի տնօրենների խորհուրդը հաստատել էր նախօրեին:

Ըստ Վարդան Խաչատրյանի, դա ուղղվելու է գործարար մթնոլորտի բարելավման ծրագրին: Վարկի գումարը կազմում է 50 մլն դոլար: Առաջին 15 մլն դոլարը կստացվի Ազգային ժողովի վավերացումից անմիջապես հետո, երկրորդ 15 մլն դոլարը սեպտեմբեր-հոկտեմբեր ամիսներին, իսկ վերջին 20 մլն դոլարը՝ երբ կստորագրվի բաշխիչ էլցանցերի սեփականաշնորհման պայմանագիրը:

Եթե Հայաստանի կառավարությունը բոլոր պահանջվող ցուցանիշները պահպանի, ապա գումարների ստացման հարցում դադարներ չեն լինի: Ավելին, ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարը հույս ունի ստանալ լրացուցիչ գումարներ այս տարվա հուլիսին, որոնք, սակայն, կլինեն ոչ թե վարկեր, այլ՝ դրամաշնորհներ: Այդ դեպքում նա հույս ունի, որ կփակվեն սոցիալական ոլորտում կուտակված նախկին պարտքերը: Իսկ որո՞նք են այն ցուցանիշները, որ մեր կառավարությունը պետք է պահպանի հարցին ի պատասխան նախարարը սկսեց թվարկել՝ աղքատության կրճատում, նոր պարտքեր չկուտակել, հարկային մուտքերի ապահովում, կոռուպցիայի դեմ պայքար, սղաճի ներկա տեմպերի պահպանում: Ի դեպ, նա տեղեկացրեց նաեւ, որ հրապարակվելու է աղքատության կրճատման ծրագրի տեքստը, որտեղ նշվելու է, թե որ խնդիրների համար ինչ գումարներ են նախատեսված:

Վերադառնալով SAC վարկերին, Վարդան Խաչատրյանը նշեց, որ դեռեւս հայտնի չէ՝ SAC-V վարկ լինելո՞ւ է, թե՞ ոչ: Այդ առնչությամբ պետք է կայացվի քաղաքական վճիռ: Ի պատասխան «Ազգի»՝ սեփական կարծիքը հայտնելու խնդրանքին, ֆինանսների նախարարն ասաց, որ իր կարծիքով ավելի լավ կլինի, որ եկող տարի մենք նոր վարկ չվերցնենք: Սակայն նա ավելացրեց, որ պետք է նկատի ունենալ նպաստների, թոշակների, աշխատավարձերի վճարման հնարավորությունները: «Եթե հաջողվի ստվերայնության դեմ հաջող պայքարել, միգուցե այդ հարցերը լուծվեն», իր խոսքն այսպես ավարտեց նախարարը:

Մամուլի ասուլիսի ժամանակ անդրադարձ եղավ նաեւ այլ հարցերի: Վարդան Խաչատրյանը հընթացս ամփոփեց իր 6 ամսվա գործունեության ծրագիրը, եւ ինչպես վարչապետը նախորդ ասուլիսի ժամանակ, այնպես էլ նա այժմ կատարված համարեց այն, ինչ որոշված էր: Այսինքն նոր պարտքեր չկուտակվեցին, սեփականաշնորհման ժամանակավորապես վերցված գումարները վերադարձվեցին, աշխատավարձերի պարտքերը փակվեցին, վարկային քաղաքականությունը հաջողվեց: Վերջինիս առնչությամբ նախարարը տեղեկացրեց, որ պատրաստվում է մեկնել Վաշինգտոն՝ 32 մլն դոլարի նոր վարկ ձեռք բերելու, որը պետք է ուղղվի Եղեգնաձորի, Այրումի եւ Իջեւանի ոռոգման ինքնահոս ջրամատակարարման ցանցեր ստեղծելուն: Հաղորդվեց նաեւ, որ Հայաստանի Ռուսաստանին ունեցած 114 մլն դոլար պարտքից 16,2 մլն դոլարն արդեն մարվել է: Ինչ վերաբերում է միջուկային վառելիքին, ապա նախնական պայմանավորվածություն է ձեռք բերվել ռուսական կողմի հետ փոքր կանխավճարով ստանալ:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Մարդահամարի պակասող գումարները կհատկացնի Շվեյցարիան

Վերջերս լուրեր էին շրջում, թե այս տարվա հոկտեմբերին նախատեսված մարդահամարի համար սպասվող գումարները չեն ստացվում եւ այն գուցե տապալվի: Այդ հարցի առնչությամբ «Ազգը» դիմեց ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարար Վարդան Խաչատրյանին, որն ասաց հետեւյալը.

– Մարդահամարի անցկացումը մի քանի տարի շարունակ ծանր խնդիր էր կառավարության համար: Անհրաժեշտ էին մեծ գումարներ: Այս տարի դրա անցկացման քաղաքական որոշումն ընդունվեց: Ինչո՞ւ: Կառավարությանը դոնոր երկրները հավաստեցին, որ եթե 400 հազ. դոլար (նախապես 200 հազ.) հատկացնի, մյուս 1,1 մլն դոլարը կհայթայթվի: Կառավարությունն այդ գումարը գտավ: Անգլիայի կողմից հիմնական 1 մլն դոլարը կարծես թե տրվել է: 20 հազ. դոլար եւս կառավարությունը հատկացրեց SATAC-II վարկից՝ քարտեզագրման աշխատանքների համար: Այժմ պահանջ է դրվում, որ չբավարարող լրացուցիչ գումարը եւս SATAC-II-ից հատկացվի: Ես կտրականապես դեմ եմ դրան, որովհետեւ չնայած վարկ լինելուն, այդ գումարները բյուջետային են: Այժմ կարծես Շվեյցարիան է պատրաստակամություն հայտնել լրացուցիչ գումար հատկացնել, եւ կարծես թե որեւէ խնդիր այլեւս չի լինի:

Մարդահամարը, չնայած կարող է որոշ հետեւանքների բերել, մեզ համար կարեւոր է:

Ա. Մ.

Մինչ նոր հանդիպում

Բարեմաղթում են «Ոսկեգործություն-2001» տոնավաճառի մասնակիցները

«Ազգի» ընթերցողներն արդեն տեղեկացել են կառավարության դահլիճում մայիսի 17-21-ը բացված «Ոսկեգործություն-2001» տոնավաճառի մասին: Մայիսի 21-ին, տոնավաճառի փակման արարողության ժամանակ, մասնակից 60-ից ավելի կազմակերպությունների ու մասնակիցների հանձնվեցին դիպլոմներ ու հուշանվերներ: Երեւանի ոսկերչական գործարանի տնօրեն Էմիլ Գրիգորյանը փակման հանդիսությանը նշեց, որ «այս տոնավաճառի հիմնական նպատակն է մոտեցնել արտադրողին առեւտրականի հետ, նրան ցույց տալ բոլոր հնարավորությունները, մի խոսքով՝ ծրագրերի ցուցադրման տոնավաճառ եւ առեւտրի միջոցով կողմնորոշվել տվյալ մոդայի, ապագայի հարցերում»: Այս տարվա տոնավաճառին մասնակցում էին Ռուսաստանը, Ուզբեկստանը, Վրաստանը, Կանադան, Իտալիան՝ երեք տարբեր ֆիրմաներով, Թուրքիան եւ Երեւանի ոսկեգործության ու ակնագործության միության անդամ կազմակերպություններ ու ֆիրմաներ: Կանադայի «Լիլի-Ջոներ» ոսկերչական գործարանն առաջին անգամն էր մասնակցում տոնավաճառին եւ նրանց երկու ներկայացուցիչների՝ Արամ Իշնարի, Ռուբեն Մնացականյանի (Տորոնտո) կարծիքով, «կարեւոր ձեռնարկ էր, որ հնարավորություն տվեց կանադական ոսկեգործների աշխատանքները ցույց տալ ու համագործակցության դաշտ ստեղծել: Կարեւոր էր նաեւ, որ մեր ցուցանմուշների 3/4-ը Հայաստանի Մալիշկա գյուղի մասնաճյուղի արտադրանքն էր: Մեր նպատակն է, որ Հայաստանի այս տոնավաճառը ինտերնացիոնալ բնույթ կրի»:

Սանտինո Մորետին, որը Իտալիայի «Կրո» ֆիրմայի ներկայացուցիչն էր, պարզապես հիացած էր թվով IV-րդ տոնավաճառից եւ այն համարում էր եվրոպական մակարդակով, բարձր ճաշակով, որակով կազմակերպված: Նա հատկապես նշեց երիտասարդների մասնակցությունը, որոնք շատ ու շատ նոր նմուշներ էին բերել: Նա նշեց նաեւ. «Ձեր ոսկերչությունը մեծ ապագա ունի աշխարհը գրավելու»:

Ռուսաստանից «Յեմես» առեւտրի տան տնօրեն Սերգեյ Ֆեոդորովը ներկայացրել էր Սանկտ Պետերբուրգի գործարանների արտադրանքները: Նա գոհունակությամբ նշեց նման տոնավաճառների կարեւորությունը եւ ցավով նշեց, որ Ռուսաստանի մաքսային մարմինների քաշքշուկների պատճառով իրենք չեն կարողացել վաճառք կազմակերպել:

Տոնավաճառի ավարտին Էմիլ Գրիգորյանը հատուկ շնորհակալություն հայտնեց Հայաստանի մաքսային վարչությանը՝ մեծ աջակցություն ու հնարավորություն ստեղծելու համար, որի արդյունքում էլ կայացավ այս տոնավաճառը: Հաջորդ տոնավաճառի համար երեւի սրահի տարածքը չբավարարի, այդ կարծիքին էին կազմակերպիչները: Տոնավաճառում ներկայացված էին մի քանի տասնյակ հազարների հասնող նմուշներ, որոնց մոտ 1/3-ն իրացվել է (թվերը վերջնական չեն):

ՄԱՐԻՆԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

ԱՆՎԱՆԱԿՈՉՈՒՄ

Երեւանի թիվ 150 դպրոցը՝ Ֆրիտյոֆ Նանսենի անունով

ԵՐԵՎԱՆ, 23 ՄԱՅԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Երեւանի թիվ 150 դպրոց-վարժարանը մայիսի 23-ին անվանակոչվեց նորվեգացի հայտնի բեւեռախույզ եւ գիտնական, Ազգերի Լիգայի ռազմագերիների գծով գլխավոր կոմիսար, Խաղաղության Նոբելյան մրցանակի դափնեկիր Ֆրիտյոֆ Նանսենի (1861-1930) անունով:

30 տարին բոլորած դպրոց-վարժարանի անվանակոչման արարողությանը Ֆ. Նանսենի հայանպաստ գործունեությունը ներկայացրեց Երեւանի փոխքաղաքապետ Ֆիրդուս Զաքարյանը:

Անվանակոչման արարողությանը մասնակցում էր Հայաստանում Փախստականների հարցերով նորվեգական խորհրդի մշտական ներկայացուցիչ եւ պատվո հյուպատոս Թիմ Սրբեյրը:

ՍԱԿԱՐԱՆ

Ամեն ինչ՝ հանուն արժեթղթերի շուկայի կայացման

Արժեթղթերի պետական հանձնաժողովը համառորեն շարունակում է իր դժվարին գործը

«Հայաստանում կա՞ն ընկերություններ, որոնք բաժնետոմսերի իրական տեղաբաշխում են անում, եւ որոնցում առանց Հայաստան գալու կարելի է ներդրում կատարել ու դիվիդենտ ստանալ», Նյու Յորքում կայացած ներդրումների համաժողովին այս հարցով բազմաթիվ սփյուռքահայեր են դիմել ՀՀ արժեթղթերի պետական հանձնաժողովի նախագահ Էդվարդ Մուրադյանին՝ ՀՀ-ում արժեթղթերի շուկայի, մասնավորապես բաժնետերերի պաշտպանվածության համակարգի ներկայացումից հետո: Ինչպես երեկ խոստովանեց իր ասուլիսում պրն Մուրադյանը, ամենադժվարը այդ հարցի դրական պատասխանը գտնելն էր, քանի որ հանձնաժողովի նախագահն ինքն է գնահատում, որ Հայաստանում այդ շուկան թերզարգացած է: Ահա այդ շուկայի, նրա ենթակառուցվածքների կայացման, թողարկողներին թափանցիկ ու կանխատեսելի դաշտ բերելու, արժեթղթերի արդար գնագոյացում ապահովելու դժվարին գործին (ու էլի շատ խնդիրների) էլ լծվել է անցյալ տարի օգոստոսից գործող ՀՀ արժեթղթերի պետական հանձնաժողովը:

Հանձնաժողովի 2000 թվականի հաշվետվության մեջ անցյալ տարվա պատկերը թվերով այսպիսին է. բաժնետոմսերով գործարքների ընդհանուր ծավալը կազմել է 3,7 մլրդ դրամ, որը ՀՀ համախառն ներքին արդյունքի (ՀՆԱ) ընդամենը 0,4 տոկոսն է, կապիտալիզացիան՝ 17,9 մլրդ դրամ, այսինքն ՀՆԱ ընդամենը 1,7 տոկոսը: Ֆոնդային բորսաներում իրականացվել է 2 մլրդ դրամի առուվաճառք, որը, ճիշտ է, 99 թ.-ի 897 մլն-ից զգալիորեն ավելի է, սակայն շատ չնչին գումար է, որը ոչ թե շուկայի ինտենսիվ աշխուժության արդյունք է, այլ ընդամենը՝ մի քանի միանվագ խոշոր գործարքների: Հանձնաժողովը հասցրել է նաեւ գնահատել անցյալ տարիներին բաժնետիրական ընկերություններում տիրող վիճակը՝ մոտ 400 ընկերություններում կատարած ուսումնասիրությունների օրինակով: Արդյունքում արձանագրված պատկերը եւս տխուր է ու մտահոգիչ՝ 400-ից 152-ը ռեեստր ընդհանրապես չի վարում, 58-ը վարել է, բայց ոչ սահմանված կարգով, 199-ում բաժնետերերին չեն տրամադրվել բաժնետոմսերի հավաստագրերը, 110-ում զուտ ակտիվները փոքր են եղել կանոնադրական կապիտալի մեծությունից, 329-ում աուդիտ չի իրականացվել, 340-ի ֆինանսական հաշվետվություններն ու հաշվապահական հաշիվները չեն հրապարակվել, 273-ում չեն պահպանվել ԲԸ-ների ընդհանուր ժողովների ընթացակարգերը... Ցուցակը շատ երկար է ու ապացուցում է, որ հայաստանյան ԲԸ-ներում քաոս է ու անարխիա: Այդ իրավիճակում տուժել են առաջին հերթին մանր բաժնետերերը, որոնց թիվը հասնում է մինչեւ 150 հազարի. նրանք զրկված են ոչ միայն ընկերության կառավարումից, այլեւ գոնե նվազագույն ինֆորմացիայից, էլ չենք ասում դիվիդենտ ստանալու հնարավորությունից (եթե դրանք եղել են): Ընդհանրապես, Հայաստանում կան ձեւավորված մի քանի տխուր ավանդույթներ, որոնցից մեկը բաժնետերերին խաբելու ավանդույթն է: Ահա այս պայմաններում շուկան, համակարգը, իրավահարաբերությունները կարգավորողի դերը ստանձնած հանձնաժողովը շարունակում է աշխատել:

Հայաստանում գրանցված 1350 ԲԸ-ներին (նաեւ՝ չգրանցվածներին) գտնելու ու «թափանցիկ» դաշտ բերելու գործը բացատրական փուլից անցել է վարչական փուլի: Սակայն, ինչպես երեւաց պրն Մուրադյանի ներկայացրած թվերից, գրանցումն ընթանում է բազմաթիվ խոչընդոտներով, շատ դանդաղ: 64 ընկերություն վարչական տույժ է ստացել՝ գրանցումը օրենքի սահմաններում չհասցնելու պատճառով: Տույժերին կհաջորդեն տուգանքները:

«Ինչն է դանդաղեցնում ԲԸ-ների գրանցումը», **«Ազգի»** հարցին ի պատասխան պրն Մուրադյանը նշեց, որ հանձնաժողովն ամեն ինչ արել է, որ գրանցումը «ողջամիտ բարդ» լինի, ԲԸ-ներից իրականում պահանջվում են տեղեկություններ ընկերության իրական ֆինանսական վիճակի մասին, ինչը, սակայն, զգուշությամբ ու վախով է ընդունվում նրանց կողմից: ԲԸ-ների մոտ ամենից շատ բացակայում է գրանցվելու ցանկությունը: Միգուցե օրե՞նքն է անկատար կամ վարչական մեթոդները սխալ: Է. Մուրադյանը ամենեւին չի կարծում, թե գրանցման մեթոդները սխալ են, օրենքը ենթադրում է դժվարություններ, անսահման լիազորություններ եւ այլն, խնդիրը, ըստ նրա շատ ավելի գլոբալ է՝ ընդհանրապես երկրի թափանցիկությունը:

Մեր կողմից ավելացնենք, որ շուկայի կայացման դանդաղ տեմպերն արագացնելու համար, թերեւս, պետք է մտածել ոչ թե հետեւանքների, այլ առաջին հերթին պատճառների մասին՝ կաշառակերության երեւույթների, տարբեր մարմինների կողմից բյուրոկրատական քաշքշուկների, վարչարարության: Ընդհանրապես, քանի դեռ չկա լիակատար ազատության, բաց ու թափանցիկ աշխատանքի մթնոլորտ, ընկերությունները, ինչքան ջանքեր թափվեն ու միջոցներ ծախսվեն, կուզենան մնալ ստվերում ու աչքի չընկնել:

ԳԱՅԱՆԵ ՄՈՒՔՈՅԱՆ

«Գուրգեն Մելիքյանի Քաշաթաղի բազմազավակ ընտանիքների» հիմնադրամի գործունեությունը

Ասում են՝ ծառ տնկելը օրհնություն է, եւ ասում են՝ բարի են ծառ տնկող ձեռքերը, քանի որ ծառն անշահախնդրորեն, անվարձահատույց եւ մշտապես բարիք է տալիս: Ուզում եմ պատկերացնեք մի մարդու, որ ուսանողների հետ կազմակերպել եւ մասնակցել է 200 հազար ծառերի տնկմանը Հայաստանում եւ Արցախում: Դժվար չէ զգալ հոգու այդ ցնծալի բարությունը, երբ տեսնում ես նրա դեմքին ծառացող ժպիտը: «Չեմ հուսահատվում, երբ մտածում եմ, որ դեռ այս կյանքում մեզ նման մարդիկ կան, հասկանում եմ, որ աշխարհը կփրկվի կործանարար ուժերից», այսպես են ընկալում ուսանողները ԵՊՀ արեւելագիտության ֆակուլտետի դեկան Գուրգեն Մելիքյանին, մի մարդու, որն ուսանողության եւ ընդհանրապես մարդու ու աշխարհի հանդեպ զարմանալիորեն բաց է եւ բացարձակորեն անձեն:

– Մեր այս փլուզվող ժամանակներում ծառատունկն ինչպիսի՞ իմաստավորում ունի մեզ համար:

– Անկախ, թե ինչպիսին են իշխանավորները, մենք պարտավոր ենք այս հողը կանաչեցնել: 70-ականներից ուսանողների հետ ծառատունկ ենք կատարում: Ասեմ Լեւոն-Զավեն Սյուրմելյանի խոսքերով. «Մեռելներում իբրեւ խաչ՝ ես այս ծառը տնկեցի»: Սա հավերժացում է հողի վրա, կենսաձեւ է, որ մեր ազգին վայել է, ոչ քոչվոր ցեղերն այսպես են ապրում: Ասում են՝ Շահ Աբասը Նախիջեւանից երբ մեր հայրենակիցներին բռնի տեղափոխում էր, նրանք չէին հարմարվում որեւէ տեղ եւ երբ 2-3 տարի անց սկսեցին ծառ գողանալ եւ պարսիկները բողոքեցին շահին, նա ասաց. «Ես կվճարեմ, նրանց հետ գործ չունենք, ուրեմն նրանք մնում են այս հողի վրա»:

Արցախյան շարժման սկզբին առաջին գործը, որ կատարել ենք, ծառատունկն է եղել, եւ այսօր էլ շարունակում ենք, մենք հավատում ենք մեր գործին, սա ուժ է հաղորդում մարդկանց: Հայաստանում եւ Արցախում 200 հազար ծառ ենք տնկել անցած տարիներին: Վերջին երկու տարիներին միայն 4000 ընկուզենի տնկել ենք Բերձորում: Ընկուզենին ես համարում եմ ստրատեգիական, իբրեւ երկարակյաց, դարավոր եւ խիստ արժեքավոր ծառ: Հիմա ծառատունկը Ղարաբաղում ենք անում: Այս տարի որոշել ենք Ռասուլ Համզատովի անվան պուրակ ունենալ: Ռասուլ Համզատովը շատ հետաքրքիր մոտեցում է ունեցել մեր պայքարի նկատմամբ: «Թուրքերը մեր հարեւաններն են, ասում էր նա, ճիշտ է, նրանք ասում են, թե կորցրել են իրենց հողերի 20 տոկոսը, բայց հայերն իրենց հայրենիքն են ձեռք բերել»: Ծառատունկը հայրենիքի հասկացողություն է: Ազատագրված հողը մենք սրբացնում ենք մեր ձեռքերով եւ այդ մարդկանց կապում հայրենիքի հետ: Տեղի վարչակազմը մեզ տրամադրել է 4 հա նոր տարածք, նախատեսում ենք տնկել կեռասենի, ընկուզենի, ծիրանենի: Ոռոգման հարցը լուծված է, անցած տարի մեր հիմնադրամը 700 հազար դրամ է փոխանցել ոռոգման համար: Պետք է ասեմ, որ ծառատունկը նաեւ աշխատատեղեր է ստեղծում: Աշխատատեղեր մենք ստեղծել ենք տարբեր միջոցներով: Մարդիկ ձեռագործ գորգեր եւ նախշազարդ սփռոցներ են գործում, տրամադրում մեզ: Երբ վաճառվում է, այդ աշխատողները հիմնադրամից ստանում են աշխատավարձ՝ այս ամենը վավերացված համապատասխան փաստաթղթերով: Որոշ գումարներ ենք ներդրել, եւ այժմ քաղաքների մեջ 500 ծառ ունենք: Ցանկացողները կարող են վերցնել՝ օգտակար լինելով հիմնադրամին:

Արցախյան պատերազմում զոհվել են 23 համալսարանական ազատամարտիկներ: Բերձորում՝ Սբ. Համբարձում եկեղեցի տանող ճանապարհի երկու կողմում հասակ են առնում նրանց անուններով տնկված ծառերը, այս տարի աշնանը յուրաքանչյուր ծառ կկոչվի մի անուն ազգանունով՝ հավերժացնելով զոհված համալսարանականների հիշատակը:

Ծառը խնամք է պահանջում, չպետք է տնկել եւ բավարարվել դրանով: Ծառերը նման են այն կարիքավոր ընտանիքներին, որոնց մենք օգնում ենք: Երբ վեր են բարձրանում, այդ կարիքը չունեն, իրենք են օգնում մյուսներին:

Իր խոսքում Գուրգեն Մելիքյանը բազմիցս անդրադարձավ հիմնադրամի աշխատանքներին: «Գուրգեն Մելիքյանի Քաշաթաղի բազմազավակ ընտանիքների» բարեգործական հիմնադրամն արդեն մի քանի տարի գործում է արտերկրի եւ Հայաստանի բարերարների ֆինանսավորմամբ: Հիմնադրամն ազատագրված շրջանների բնակչությանը ցուցաբերում է օգնություն դրամով, հագուստով, սննդով, հիգիենիկ պարագաներով: Այս շրջանների ավելի քան 200 ընտանիք գտնվում է «Գուրգեն Մելիքյան» հիմնադրամի հոգածության ներքո՝ յուրաքանչյուր երեխայի համար ստանալով ամսական 1500 դրամ օգնություն, իսկ ընտանիքի գլխավորին կորցրածները լրացուցիչ ստանում են 5000 դրամ, երբեմն գումարը կարող է փոխարինվել սննդով կամ հագուստով: Շուտով կընդգրկվի նաեւ Քարվաճառը՝ 32 բազմազավակ (5-15 երեխա) ընտանիքներով: Հոգաբարձության որոշմամբ, անձը 18 տարեկանից հետո պիտի դադարի ստանալ օգնություն, բայց եթե ծառայում է ազգային բանակում կամ սովորում է պետական կրթական համակարգում, շարունակում է ստանալ:

Գ. Մելիքյանը ընկերների հետ ծառ տնկելիս:

«Գուրգեն Մելիքյան» հիմնադրամը համալսարանում եւս իրականացնում է որոշակի ծրագրեր, մասնավորապես գրահրատարակչության բնագավառում՝ ֆինանսավորելով մի շարք գիտական ուսումնասիրություններ, ինչպես Ալբերտ Խուրշուդյանին նվիրված ժողովածուն, «Շիիզմի հիմունքները», շուտով լույս կտեսնի «Ծննդոց» գրքի ամենավաղ (X դ.) պարսկերեն թարգմանությունը՝ նվիրված քրիստոնեության 1700-ամյակին: Ֆոնդն աջակցում է արդեն 9 տարի անընդմեջ լույս տեսնող «Իրան Նամե» արեւելագիտական հանդեսին, ֆինանսավորում է ֆակուլտետի երիտասարդ գիտնականների գործուղումները:

ԵՊՀ-ում թուրքերենը դասավանդվում է 1940-ականներից՝ մեծ հայագետ եւ արեւելագետ Հր. Աճառյանի նախաձեռնությամբ: Սակայն մինչեւ այսօր թուրքերենով որեւէ բուհական դասագիրք չկար: Առաջին նման դասագիրքը ստեղծվեց Գուրգեն Մելիքյանի մասնագիտական, բարոյական եւ նյութական աջակցությամբ: Այս ստվարածավալ ուսումնական ձեռնարկը բաղկացած է թուրքերեն-հայերեն ուսումնական, լեզվաբանական եւ ժամանակակից թուրքերեն հապավումների բառարաններից:

Հիմնադրամը 2001 թ. ծրագրերում նպատակ ունի «Ջավախք» հայրենակցական միության հետ կրթաթոշակ տրամադրել Հայաստանի պետական բուհերում սովորող եւ սոցիալապես անապահով 12 ջավախքահայ ասպիրանտների եւ ուսանողների՝ 6 մլն դրամի չափով, Երեւանի պետհամալսարանի բարձր առաջադիմություն ցուցաբերող ուսանողներին՝ 2 մլն դրամի չափով: Քաշաթաղի Հարհար եւ Միջնավան գյուղերի միջնակարգ դպրոցների ուսուցչական կոլեկտիվներին տրամադրել օգնություն ընդհանուր 1 մլն դրամի չափով, շարունակել արեւելագիտական գրականության հրատարակումը, դրամական օգնություն ցույց տալ Քաշաթաղի 79 ընտանիքներին (8 մլն 400 հազար), Ախալքալաքի, Ստեփանակերտի «Արփեն» կենտրոնի, Քարվաճառի եւ Շահումյանի շրջանների բազմազավակ անապահով ընտանիքներին անհատույց տրամադրել սնունդ, հագուստ, հիգիենիկ պարագաներ, կազմակերպել Գորիս-Ստեփանակերտ մայրուղու երկարությամբ ծառատնկման եւ խնամքի աշխատանքներ:

Այս տարիներին հիմնադրամը հետեւողականորեն իրականացնում է բարեգործական ստրատեգիական ծրագիր որոշակի ուղղվածությամբ՝ օգնել ազատագրված տարածքները վերաբնակեցնելու գործընթացին, խրախուսել երիտասարդներին ծառայելու ազգային բանակում, նպաստել բնակչության դեմոգրաֆիկ աճին, սատարել գիտության որոշակի ստրատեգիական ճյուղերի զարգացմանը:

Բարեգործությունը որոշակի ոգի է պահանջում, բարոյական մեծ լիցք կրում: Գուրգեն Մելիքյանն իր շուրջը համախմբել է բնավ ոչ պատահական մարդկանց կամ բարերարների, այլ նրանց, ովքեր համոզված են, որ այս գումարները նպատակային են ծախսվում, ոչ մի կոպեկ չի վատնվում, դեռ ավելանում է: Գուրգեն Մելիքյանը ստեղծել է այնպիսի մթնոլորտ, որտեղ դաստիարակվում է բարեգործությունը կյանքի կարգախոս դարձրած մարդկանց մի խումբ: Նրա բարեգործությունը՝ իբրեւ բարոյականության եւ ներքին կուլտուրայի արտահայտություն, չի ընդունում հաստատես թմբկահարում: Բայց երբեմն հարկ է խոսել այս մասին ըստ արժանվույն, չնայած եւ արված գործն ինքնին խոսուն է եւ մնայուն է:

Հիմնադրամի գործունեությունն ընդհանրապես, իսկ ծառատունկը մասնավորապես՝ իբրեւ հող հայրենին սրբացնելու խորհուրդ ունի նաեւ մեկ այլ, մասնահատուկ դեր՝ երիտասարդության մեջ առ հայրենին սեր զարգացնելու առումով: «Երբ ինձ հարց եմ տալիս, թե ինչ է հայրենիքը, պատասխանն է հետեւում՝ հայրենիքը ես եմ, դու ես, Մելիքյան Գուրգենն է, մեր ավտոբուսի վարորդն է: Հայրենիքը միակ անփոխարինելին է», գրում է ծառատունկ հայրենագիտության արշավի (Երեւան-Նորավանք-Գորիս-Բերձոր-Շուշի) մասնակից ուսանողուհի Լուսինե Հարությունյանը:

ՄԵԼԱՆՅԱ ԲԱԳԴԱՍԱՐՅԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏՈՆԵՐ

Եկավ Համբարձում ծաղկով զարդարված, Մեր բախտին հարցում՝ ով է մեզ գրված

Վերջին մի քանի տարիներին Սուրբ Վալենտինի տոնը Հայաստանում նույնպես սիրահարների օր դառնալու միտում ունի: Սակայն մենք հայերս, փետրվարից մինչեւ մայիս ունենք սիրահարների, նորապսակների չորս տոն՝ Տյառնընդառաջ, Սուրբ Սարգիս, Ծաղկազարդ եւ Համբարձում: Առաջին երեքին «Ազգն» անդրադարձել է՝ օգտվելով Հրանուշ Խառատյան-Առաքելյանի «Հայ ժողովրդական տոները» գրքից: Մեր նպատակն է ներկայացնել հայկական տոները, եւ մասնավորապես երիտասարդներին ծանոթացնել հայոց մեջ նշվող սիրահարների, նորապսակների տոներին:

Համբարձումը (շատ վայրերում կոչվում է վիճակ կամ կաթնապուրի տոն) շարժական տոն է եւ նշվում է Զատկից 40 օր հետո, հինգշաբթի օրը: Տոնը Քրիստոսի հարություն առնելուց եւ երկրի վրա 40 օր շրջելուց հետո երկինք համբարձվելու պարբերացումն է քրիստոնեական տոնացույցում, ժողովրդի մեջ տոնական հանդիսությունները սկսվում էին չորեքշաբթի: Վաղ առավոտյան սկսվում էր հիմնական ծեսի՝ վիճակի նախապատրաստությունը: Աղջիկները խումբ-խումբ, անխոս ու լուռ գնում էին ծաղիկ հավաքելու: Իրենց հետ տանում էին մի փարչ, որի մեջ լցնում էին յոթ աղբյուրից յոթ բուռ ջուր, յոթ տեսակ ծառից յոթ տերեւ, յոթ տեսակ ծաղիկ, հոսող առվից յոթ տեսակ քար: Խուսափում էին տղամարդու հանդիպելուց, որոշ վայրերում տղամարդու հանդիպելիս թափում էին փարչի պարունակությունը եւ լուռ վերսկսում իրենց աշխատանքը: Սակայն կային նաեւ այս կանոնից շեղումներ: Օրինակ, Շիրակում ծաղկահավաքը կատարվում էր օրը ցերեկով, ողջ գյուղի ուղեկցությամբ, զուռնա-դհոլի նվագի տակ: Բասենում աղջիկները ծաղկահավաքի ժամանակ Համբարձման երգեր էին երգում, տղաները նրանց ուղեկցում էին եւ ծայնակցում: Ծաղկահավաքից հետո սկսվում էր վիճակ պատրաստելու ծեսը: Տիկնիկ էին պատրաստում, զարդարում եւ ամրացնում փարչին: Յուրաքանչյուր աղջիկ որեւէ առարկա (կոճակ, մատանի եւ այլն) էր գցում փարչի մեջ: Աշտարակում, Արթիկում եւ այլ վայրերում վիճակի ջուրը պարում էին, հավատալով, թե չարարողը չի ամուսնանա: Մութն ընկնելուց հետո աղջիկները դաշտում՝ խոտերի մեջ թաքցնում էին վիճակի փարչը: Գիշերը փարչը պիտի մնար «աստղունքի», որպեսզի հաղորդվեր երկնային ուժին, եւ գուշակությունը ճիշտ եւ բարի լիներ:

Լույս հինգշաբթի գիշերը գուշակությունների, հրաշալիքների գիշեր էր.

> **Համբարձման գիշեր, էն դյութիչ գիշեր,**
> **Կա հրաշալի, երջանիկ վայրկյան.**
> **Բացվում են ոսկի երկնքի դռներ,**
> **Ներքեւ պատգանձվում, լռում ամեն բան...**

Բնությունն ու տիեզերքն այդ գիշեր մի պահ սիրո գերագույն խորհուրդ էին ապրում: Երկինքն ու երկիրը, սարերը, ծառերն ու ծաղիկները համբուրվում էին: Ըստ Լեյլիի ու Մեջլունի առասպելի, վերջիններս աստղ են դառնում: Տարին մեկ անգամ, Համբարձման գիշերը երկնակամարի տարբեր կողմերում գտնվող այդ աստղերը գրկախառնվում են, համբուրվում եւ դարձյալ վերադառնում իրենց տեղը: Մարդիկ հավատում էին, որ համբույրին ականատես լինելու դեպքում իրենց այդ պահին արված խնդրանքները կկատարվեն: Վանեցիները պատմում էին, որ կախարդական այդ գիշեր բացվում է Սիհերի դուռը եւ նրա ծիծ գանձեր է դուրս թափում դռնից:

Համբարձման կախարդական գիշերը չարքերն էլ հանգիստ չէին մնում: Այդ գիշեր նրանց փախցրած հարս-աղջիկը միայն մեկ տարի հետո կարող էր վերադառնալ, ուստի հարկավոր էր շատ զգույշ լինել այդ գիշեր թափառելիս: Կանայք զանազան չարխափան միջոցներ էին ձեռնարկում իրենց ընտանիքի համար: Մութն ընկնելուն պես նրանք կողպած կողպեք էին գցում դուրս, եւ բախտավորության նշան էր, եթե առավոտյան կողպեքը բացված էին տեսնում: Աղջիկները մեկական ծու էին դնում տանիքին, որպեսզի հրեշտակները ծվի վրա իրենց բախտը գրեն: Առավոտյան ծվի վրա հայտնված կարմիր նշանները բախտավորություն, սեւ նշանները՝ դժբախտություն էին նշանակում:

Հինգշաբթի առավոտյան հիվանդները թավալվում էին ցողով օծված կանաչի մեջ՝ բուժվելու նպատակով: Առողջներն էլ ցող էին հավաքում, ջրի հետ խառնում եւ լողանում՝ հիվանդությունից զերծ մնալու նպատակով:

Բոլոր տներում վաղ առավոտյան կաթնապուր էին եփում: Որոշ վայրերում կաթնապուրը եփում էին խմբովի եւ բաժանում բոլորին, ինչպես նաեւ շաղ էին տալիս արտերի ցուրտը՝ առատ բերք ստանալու ակնկալիքով:

Հինգշաբթի օրն աղջիկները դաշտից բերում էին վիճակի փարչը: Լինում էին դեպքեր, երբ տղաները գտնում էին փարչը, եւ աղջիկները ստիպված բանակցում էին նրանց հետ: Վիճակ գողանալը տղաների համար չափազանց կարեւոր էր, քանի որ նրանք որպես հատուցում պահանջում էին մերժած աղջիկների համաձայնությունը: Համբարձման կարեւոր ծեսը վիճակահանությունն էր: Աղջիկների խմբերը բազմում էին խոտերին, կենտրոնում դնում վիճակի փարչը, կողքը նստեցնում հարսի շորեր հագած մի մանկահասակ աղջկա, երեսը քողով ծածկում: Աղջնակը վիճակի երգերի յուրաքանչյուր բախտագուշակ քառյակից հետո հանում էր որեւէ նշան, եւ ըստ քառյակի բովանդակության էլ վճռվում էր նշանի տիրոջ բախտը.

> **Ելնում է մեկին իր երազն ու սեր,**
> **Մյուսի մուրազը սրտումն է մնում...**

Օգտվելով գուշակության բնույթից, աղջիկները մայրերին հայտնում էին իրենց վիճակված բարեհաջող ճակատագրի մասին՝ տալով իրենց սիրեցյալի անունը: Ծնողներն էլ համաձայնում էին: Ծաղկահավաքի օրը սիրածի հետ փախչելու դեպքեր էին լինում: Սիրահար զույգերը հեռանում էին իրենց բնակավայրից՝ հաստատվելով այլ բնակավայրերում:

Վիճակի ջուրն էլ զորավոր էր համարվում, այդ պատճառով վիճակահանության ավարտից հետո փարչի ջուրը հիվանդներին էին տալիս, շաղ տալիս արտերում: Վիճակի տիկնիկն էլ մաս-մաս էր արվում, ամեն մեկը նրա վրա կախված իր զարդը վերցնում էր, իսկ մերկացած տիկնիկը մնում էր դաշտում:

Զատկից հետո վերջին անգամ էր կարմիր ներկած ծու դրվում Համբարձման խնջույքի սեղանին: Համբարձումից մինչեւ Վարդավառ ուխտատեղի չէին գնում՝ համարելով, որ սրբերը համբարձված են:

Ա. Ա.

ԱԶԳ

ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆ

ԵԱՀԿ ՄԽ ռուսաստանցի համանախագահ Ն. Գրիբկովն ուղղաթիռում (Շուշիից-Ստեփանակերտ) հարցրեց. «Քո կարծիքով, ե՞րբ կլուծվի ԼՂ հակամարտությունը»: Սովորաբար հակառակն է լինում. նման հարցով լրագրողն է դիմում դիվանագետին: Պատասխանեցի. «Կարծում եմ, կարգավորման մասին շատ վաղ է խոսել, քանի դեռ դուք եւ ամերիկացի-

կողմից Վրաստանին ռազմական, տնտեսական առումներով հնարավորինս կախյալ վիճակի մեջ դնել Թուրքիայից, բ) մի կողմից լարվածություն հրահրել հայ-ռուսական հարաբերություններում, մյուս կողմից Թուրքիայով միջնորդավորված տնտեսական կախվածության մեջ պահել Երեւանին, Անկարայի վերահսկողությանը հանձնել Հայաս-

նկատմամբ, հանկարծ հիշում է Հայաստանի կուտակած պարտքերը, ամրապնդում հայ-թուրքական սահմանում մարտական պատրաստակամության հերթապահությունը: Այս գործընթացները, մեղմ ասած, չեն տեղավորվում հայ-ռուսական ռազմավարական հարաբերությունների շրջանակում: Ճիշտ է, վերջին ամիսներին առավել հաճախակի

օր-օրի մերձեցումով: Մոսկվան գործնական քայլերով պատրաստ է ղարաբաղյան կարգավորման հարցում որդեգրել ադրբեջանամետ դիրքորոշում, եթե Բաքուն համաձայնի Ադրբեջանում ռուսական զորքեր տեղաբաշխելուն: Մի բան, որ դեռ 1993 թ. փորձում էր անել այն ժամանակվա ՌԴ նախագահի հատուկ հանձնարարություններով դեսպան

Ռուս-ադրբեջանական հարաբերությունների ջերմացումը չի հակասում Հայաստանի «կոմպլեմենտար» արտաքին քաղաքականությանը

Եվ նույնիսկ տեղավորվում է Վաշինգտոնի հարավկովկասյան քաղաքականության մեջ

ները չեք որոշել, թե ինչ է ձեր ուզածը»: Մինչ այդ ֆրանսիացի համանախագահողի օգնականը բացատրել էր, որ ԱՄՆ-ը, Ռուսաստանը եւ Ֆրանսիան ԼՂ հարցում որեւէ հակասություն չունեն եւ հաջողության հասնելու դեպքում ղարաբաղյան մոդելը կարելի է օգտագործել գերտերությունների միջեւ խնդրահարույց այլ տարածաշրջաններում: ԼՂ հարցն արդեն միջազգայնացվել է եւ եթե նույնիսկ հենց վաղը հայերն ու ադրբեջանցիները, երկու երկրների իշխանությունները ստորագրեն ԼՂ կարգավորման փոխադարձ ընդունելի համաձայնագիր, միեւնույնն է, ռուսներն ու ամերիկացիները չեն համաձայնի:

Այսօր Հարավային Կովկասում զարգանում են իրադարձություններ, որոնք ԼՂ հակամարտության կարգավորման հետ չունեն ուղղակի կապ: Այս տարածաշրջանում խաչաձեւվում են ռուսական մեծապետականությունն ու ամերիկյան կայսերապաշտությունը, ինչպես նաեւ եվրոպական «չեզոքությունը», որը երբեմն ընդունում է ամերիկամետ դրսեւորում, իսկ ԼՂ հարցը նրանց իղձերի իրականացման համար շահարկման հրաշալի միջոց է: Սա, իհարկե, նորություն չէ: Միեւնույն ժամանակ այս ամենի հետ մեկտեղ տեղի են ունենում աշխարհաքաղաքական վերադասավորումներ: Վաշինգտոնը տարածաշրջանում իրականացնում է հստակ քաղաքականություն, որը հենվում է Բժեզինսկի-Թալբոթ-Սեստանովիչ դոկտրինայի վրա, ինչը ենթադրում է. ա) մի կողմից լարվածության մեջ պահել վրաց-ռուսական հարաբերությունները, մյուս

տանի արտաքին աշխարհ դուրս գալու կոմունիկացիաները, գ) բուն Ռուսաստանում եւ Հյուսիսային Կովկասում հրահրել անջատողականություն, երրորդ երկրների միջոցով հովանավորել Ռուսաստանի նկատմամբ ահաբեկչություն եւ անհանդուրժողականություն, նրա ուշադրությունը շեղելով Հարավային Կովկասից եւ Կասպիցի ավազանից, դ) Կասպիցում չեղած նավթի եւ գազի պաշարների շուրջ ստեղծել առասպել՝ օգտագործելով որպես ճնշման միջոց Բաքվի հնարավոր ռուսամետ հակումների պարագայում:

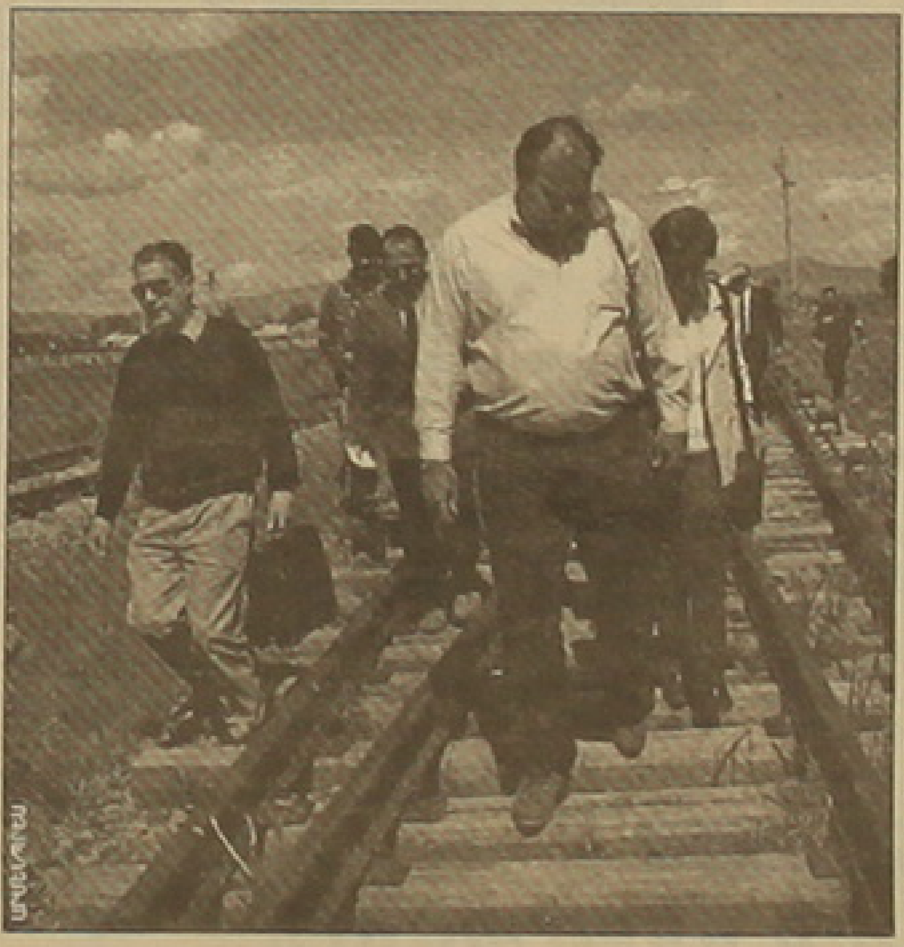

Մոսկվայի «ղարաբաղյան» քաղաքականությունը եւս շատ հեռու է մաքուր լինելուց: Ըստ էության, Ռուսաստանը ԱՄՆ-ի կողմից Հարավային Կովկասում իրականացվող քաղաքականությանը փորձում է միայն հակակշռել, չունենալով տարածաշրջանում իր հստակ առաջնահերթությունները: Այսպես, վրաց-թուրքական ռազմական, տնտեսական մերձեցմանը Մոսկվան պատասխանում է Թբիլիսիի նկատմամբ տնտեսական ճնշումներով (գազի մատակարարումների հաճախակի ընդհատումներով) եւ Վրաստանի տարածքից ռուսական ռազմակայանները դուրս բերելը ձգձգելով անորոշ ժամանակով: Նույն բանն էր արվում նաեւ Հայաստանի

են դարձել ռուս բարձրաստիճան զինվորականների այցելությունները Հայաստան, սակայն, մեր կարծիքով, պաշտոնական Երեւանը դրան կպատասխանի համարժեք «կոմպլեմենտար» քայլերով: Մոտ ապագայում կամ կակտիվանան ՆԱՏՕ-ական ու ամերիկյան բարձրաստիճան զինվորական պաշտոնյաների այցելությունները Հայաստան, կամ Հայաստանի բարձրաստիճան ղեկավարները կայցելեն ՆԱՏՕ-ական երկրներ: Եթե մեր ենթադրությունը չիրականանա, ուրեմն Հայաստանը չի վարում «կոմպլեմենտար» արտաքին քաղաքականություն: Եվ ամենագլխավորը. Ռուսաստանն այս քաղաքականությանը հակակշռում է Ադրբեջանի հետ

Կազիմիրովը: Ենթադրաբար Շուշին ադրբեջանցիներով վերաբնակեցնելու ծրագիրը եւս ծնվել է Մոսկվայում, որը ոչ այլ ինչ է, եթե ոչ Երեւանին ճնշելու միջոց եւ Բաքվին ուղղված ժեստ: Ռուսները, անշուշտ, պատրաստակամ կլինեն Շուշիի հայերի եւ ենթադրյալ ադրբեջանցիների միջեւ կարգուկանոն պահպանողի դեր ստանձնել: Մոսկվան մեզ առաջարկում է կարկանդակ. գինը Հայաստանն է որոշում:

Որքան մերձենան ռուս-ադրբեջանական հարաբերությունները, այնքան ավանդական ռուսամետ կողմնորոշում ունեցող հայ ժողովուրդը կհիասթափվի Մոսկվայից: Ռուսաստանի կողմից Հայաստանի նկատմամբ նկատվող տնտեսական ճնշումները եւս բխում են ԱՄՆ շահերից, այսպիսի պայմաններում հայ մարդուն առավել հեշտ է «հասցնել», որ հայ-թուրքական հարաբերությունների հաստատումը Կարս-Գյումրի երկաթգծի գործարկումը, որին ձգտում է Վաշինգտոնը, կենսական անհրաժեշտություն է, բարգավաճ երկիր ունենալու միակ երաշխիք: Հայ մարդու ուղեղում այս ամենը տեղավորելու համար պակասում է հզոր քարոզչություն:

Անցյալ կիրակի լրատվամիջոցների մի խումբ ղեկավարներ Երեւանից մեկնեցին Ս. Նահանգներ՝ ման գալու:

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

www.azg.am

ՀԱՄԱՌՈՏ

Վրաստանը պատրաստ է չեչեն Գելաեւին հանձնել Մոսկվային

Վրաստանի ՆԳ նախարար Կախա Թարգամաձեն ՌԴ ԱԽ քարտուղար Վլադիմիր Ռուշայլոյի հետ հանդիպումից հետո հայտարարել է, թե պատրաստ է չեչեն դաշտային հրամանատար Ռուսլան Գելաեւին հանձնել Մոսկվային, եթե նա իրոք Վրաստանի տարածքում է: Պաշտոնական Մոսկվան շարունակում է պնդել, որ չեչենները շարունակում են Վրաստանի չեչեններով բնակեցված Ախմետայի շրջանն օգտագործել որպես տարանցիկ ճանապարհ՝ Չեչնիա զենք, զինամթերք եւ կամավորներ ուղարկելու համար: Օրերս ռուսական հատուկ ծառայությունների ձեռքն է ընկել Շամիլ Բասաեւի «տեսաուղերձը»՝ ուղղված Վրաստանում գտնվող Ռուսլան Գելաեւին:

«Ուղերձում» նշվում է. «Բոլոր մոջահեդներին, որոնք Վրաստանում են, տեղյակ պահիր, որ իրավիճակը չափազանց ծանր է, բոլորը փախել են ուր հնարավոր է եղել, իսկ Կադիրովը ծախվել է... Երկու վիրավոր մոջահեդների ուղարկել ենք Բաքու՝ բուժվելու... Անցյալ տարի սպանվել է մոտ 50 հազար ռուս, 7-ին թե 8-ին անձամբ եմ գնդակահարել... Եթե որեւէ մեկը ցանկանում է Թուրքիայից գալ այստեղ, պետք է կեղծ անձնագրով նախ մեկնի Բաքու... Այստեղ հիմնականում կարիք ենք զգում մարդկանց, ովքեր կարող են իրենց հետեւից ամբոխին տանել, եւ դու պետք է գաս»:

Օտար դիվանագետներն այցելել են Վան

Թուրքիայում Ավստրալիայի դեսպան Սյան Քենիթ Ֆորսայթը, Հարավաֆրիկյան Հանրապետության դեսպան Թոմաս Ուիլերը եւ Շվեյցարիայի դեսպան Կուրտ Ուայսը Վան են այցելել եւ հանդիպել Վանի կառավարիչ Դուրմուշ Քոչին: Հանդիպումը փակ է եղել լրագրողների առաջ: Նրանց հետագայում հայտնել են, թե այցելությունը մաս է կազմել ընդհանրապես տարածաշրջան կատարված շրջագայության: Դեսպանները տեսակցել են նաեւ քաղաքապետ Սահաբեթին Օզասլաների հետ, որը նրանց բացատրել է, թե քաղաքի ամենամեծ խնդիրը մնում է արտագաղթը, եւ որ ներկա ենթակառուցվածքները լրիվ բավարար են այդ տարածքին: Այս մասին Անատոլիայից հաղորդել է «Թրքիշ նյուսը» ինտերնետային ցանցով:

Ճգնաժամ Բաքու-Աշգաբադ փոխհարաբերություններում

Կասպից ծովի իրավական կարգավիճակի հարցը ելման կետում

ԽՍՀՄ-ի փլուզումից ի վեր Կասպից ծովի իրավական նոր կարգավիճակի հարցը դարձավ օրակարգային, առավելապես Ադրբեջանի եւ Ղազախստանի պահանջով, որոնք առաջարկում էին ծովը բաժանել ըստ ազգային սահմանների կամ միջնագծի (Midline): Մինչդեռ Իրանն ու Ռուսաստանը, հենվելով այս ոլորտում առկա միջազգային մի շարք համաձայնագրերի եւ սկզբունքների վրա, պնդում էին, որ Կասպիցը պահպանում է իր նախկին կարգավիճակը, որն ամրագրված է Իրան-ԽՍՀՄ 1940 թ. պայմանագրով, ասել է թե՝ Կասպիցը համարվում է ստորագրող կողմերի «ընդհանուր ծով»: Իսկ Թուրքմենստանի դիրքորոշումը թեեւ ի սկզբանե կարելի էր բնութագրել որպես անորոշ, այսուհանդերձ ավելի շատ հակված էր դեպի Իրան եւ Ռուսաստան:

1998 թ. սկզբներից առափնյա երկրների դիրքորոշումներում նկատելի դարձան փոփոխություններ հօգուտ լճի ազգային սահմանների համապատասխան բաժանման: 1998 թ. փետրվարի 7-ին Ադրբեջանն ու Թուրքմենստանն ազդարարեցին, որ երկու երկրների միջեւ կնքվել է համաձայնագիր, որտեղ կողմերը Կասպից ծովն ըստ ազգային սահմանների բաժանելու համաձայնություն են հայտնում: Իսկ փետրվարի 10-ին Մոսկվան եւս հայտարարեց, որ ծովի հատակը պետք է բաժանել՝ հիմք ընդունելով միջնագիծը, իսկ ջրերը տնօրինել Condominium-ի՝ «ընդհանուր սեփականություն» սկզբունքով, բացառությամբ մերձափնյա շրջանների: 1998 թ. հուլիսին ծովի հիշյալ սկզբունքներով բաժանման վերաբերյալ Ռուսաստան-Ղազախստան պայմանագիր կնքվեց: Այսպիսով, Թեհրանը Condominium տարբերակի միակ կողմնակիցը մնալով, փոխեց դիրքորոշումը: 2000 թ. հունիսի 11-ին Թեհրանում նախագահ Խաթամին ECO-ի գագաթաժողովում հայտարարեց, որ Իրանը Կասպից ծովի հավասար եւ արդարացի բաժանման կողմնակից է: Թեեւ Իրանի առաջարկը չի հակասում այս ոլորտում առկա միջազգային օրենքներին ու ավանդույթներին, ավելին՝ լճերի նման բաժանումն ընդունված տարբերակ է, Ադրբեջանը, Ղազախստանը եւ Թուրքմենստանը, որոնք, եթե Կասպիցը բաժանվի ըստ միջնագծի կամ ազգային սահմանների, տնօրինելու են էներգակիրների զգալի պաշարներ, հանդես եկան Թեհրանի առաջարկության դեմ:

Ռուսաստանը Վլադիմիր Պուտինի նախագահության օրոք սկսեց լուրջ ջանքեր գործադրել Կասպից ծովի կարգավիճակի հարցի շուտափույթ լուծման ուղղությամբ: 2000–2001 թթ. Կասպից ծովի հարցերով Պուտինի հատուկ ներկայացուցիչ Կալյուժնին մի քանի անգամ գործուղվել է առափնյա երկրներ: Բացի այդ, 2001 թ. հունվարին Ռուսաստանի եւ Ադրբեջանի նախարարներ Պուտինի եւ Ալիեւի միջեւ այդ առնչությամբ հստակ պայմանավորվածություն ձեռք բերվեց: Իսկ 2001 թ. փետրվարին առափնյա 5 երկրների ԱԳ փոխնախարարների Թեհրանում տեղի ունեցած համաժողովում հարցի վերջնական լուծման նպատակով որոշում ընդունվեց մարտին Թուրքմենստանում առափնյա երկրների գագաթաժողով գումարել, սակայն նախ հետաձգվեց մեկ ամսով, այնուհետեւ մարտին Մոսկվայում Իրանի եւ Ռուսաստանի նախագահների կասպյան հարցի շուրջ բանակցությունների թերեւս ապարդյուն ընթացքի բերումով հետաձգվեց եւս 6 ամսով:

Ստեղծված նման իրավիճակում Բաքու-Աշգաբադ փոխհարաբերություններում Կասպից ծովի էներգակիրների շահագործման առնչությամբ առաջացած ճգնաժամի բերումով ծովի կարգավիճակի հարցի լուծման եւ հիշյալ գագաթաժողովի կայացման հավանականությունը խիստ նվազել է: Մայիսի 14-ին Ադրբեջանի փոխվարչապետ Աբասովն ի պատասխան Աշգաբադի նոտայի, որով Բաքուն մեղադրվում է Կասպից ծովի էներգակիրների պաշարների շահագործման հարցում միջազգային օրենքների ոտնահարման եւ Թուրքմենստանին պատկանող պաշարների նկատմամբ ոտնձգություն անելու մեջ, փոխադարձաբար վերջինիս մեղադրեց հանդգնության մեջ, ընդգծելով, որ նման պահանջներն օրինական հիմքեր չունեն: Ապրիլին Ստամբուլում թուրքախոս երկրների գագաթաժողովի շրջանակներում, «եղբայր» երկրների՝ Թուրքմենստանի եւ Ադրբեջանի նախագահներ Ալիեւն ու Նիյազովն, ըստ երեւույթին «եղբայրական ջերմ» մթնոլորտի ազդեցությամբ հայտարարեցին, որ ժամանակն է վերջ տալու երկու երկրների միջեւ Կասպիցի բաժանման հարցում առկա տարաձայնություններին՝ հավանաբար մեկը մյուսի «եղբայրական» զիջումների ակնկալիքով: Բաքուն եւ Աշգաբադը Կասպիցի էներգակիրներով հարուստ մի հատվածի պատկանելության վերաբերյալ լուրջ տարաձայնություններ ունեն, որը թուրքմենական կողմն անվանում է Սերդար, իսկ ադրբեջանականը՝ Քյափազ: Ուստի մայիսի սկզբներին Աշգաբադում կողմերը գումարեցին փորձագետների համաժողով, որը, ինչպես գնահատում են դիտորդները, վերածվեց դիվանագիտական ողբերգության եւ ճանապարհի կեսին ավարտվեց: Քանզի Թուրքմենստանը մերժեց հարցի կարգավորման Ադրբեջանի առաջարկությունները՝ դրանք որակելով իբրեւ հին բանաձեւերի կրկնություն, ծաղր ու ծանակի ենթարկեց: Ավելին՝ Աշգաբադը ոչ միայն պնդեց իր հավակնությունները Սերդար-Քյափազի, այլեւ «Դարի պայմանագրի» մեջ ընդգրկված որոշ հանքավայրերի նկատմամբ: Թուրքմենստանն Ադրբեջանին նաեւ մեղադրեց Կասպիցի կարգավիճակի հարցի լուծումն արգելակելու մեջ: Այլ կերպ, թե՛ Բաքուն եւ թե՛ Աշգաբադը սխալվեցին իրենց հաշվարկներում՝ «եղբայրական» զգացմունքների վրա հույս դնելով, արդյունքում իրավիճակը խիստ սրվեց:

ԷՄՄԱ ԲԵԳԻՋԱՆՅԱՆ

Մշակույթ

Կաննում սպասելիքները չարդարացան

Առավելությունը՝ հոգեբանական ֆիլմերին

Այս մեկն էլ ավարտվեց. Կաննի հերթական՝ 54-րդ կինոփառատոնը: Ու նորից համաշխարհային կինոաշխարհը զարմացած մնաց. ոչ մի սպասելիք չիրականացավ: Դեռեւս փառատոնից շատ առաջ բոլորը կանխագուշակում էին Նիկոլ Քիդմանի եւ «Մուլեն ռուժի» հաղթանակները: Այդպես չեղավ: Չնայած կանացի իր շնորհքին, Թոմ Կրուզի հետ ամուսնալուծվելը հավելյալ ներկայացնելու հիմանչ Նիկոլի (խեղճ կնոջ) անզուսպ ցանկությանը՝ ոչինչ չստացվեց: Հաղթողներն ուրիշները եղան:

Ժյուրիի նախագահը՝ նորվեգացի դերասանուհի Լիվ Ուլմանը, հայտարարեց, որ գլխավոր մրցանակը կշնորհվի կարեւոր թեմա արծարծող կինոնկարին: Այդպիսի աշխատանք ճանաչվեց իտալացի ռեժիսոր Նանի Մորետիի «Որդու սենյակը» ֆիլմը, որն էլ արժանացավ «Ոսկե արմավենու ճյուղին»: Իտալիայում անցկացված բոլոր կինոփառատոների մրցանակները շահած այս ֆիլմի գլխավոր հերոսը հոգեթերապեւտ է, որին որդու մահից հետո չի հաջողվում պահպանել իր երբեմնի համերաշխ ընտանիքի անդորրը: Ամենահանրահայտ կինոքննադատները նույնպես իրենց մրցանակը «Որդու սենյակը» ֆիլմին են շնորհել:

Ամենաշատ մրցանակները շահել է փառատոնի սենսացիան դարձած «Դաշնամուրի դասատուն» կինոնկարը, որի ռեժիսոր ավստրիացի Միխայիլ Հանեկեն ներկայացնում էր Ֆրանսիան: Լավագույն դերասաններ են ճանաչվել հենց այս հոգեբանական ֆիլմի գլխավոր դերակատարները՝ փորձառու Իզաբել Յուպերը եւ կինոյում իր առաջին քայլերն անող Բենուա Մաժիմելը: Իսկ լավագույն ռեժիսուրայի համար սահմանված մրցանակը կիսել են ամերիկացիները՝ Դեյվիդ Լինչը եւ Քոեն եղբայրները: Լավագույն սցենարով նկարահանված ֆիլմ է ճանաչվել բոսնիացի Դանիս Տանովիչի «Անտերունչ հողը» եվրոպական մի քանի երկրների համատեղ արտադրության կինոնկարը.

Ասիական կինոն նույնպես պարգեւներ է կորզել Կաննից: Ժյուրիի հատուկ մրցանակը շնորհվել է Իրանի հանրաճանաչ կինոռեժիսոր Մոհսեն Մախմալբաֆին՝ «Կանդահար» ֆիլմի համար: «Կարմիր կամրջի տակ հոսող գով ջուրը» կինոնկարը՝ վիրտուալ իրականությունը լավագույն պատկերելու համար հատուկ մրցանակ է շահել (ռեժիսոր՝ Սյոհեյ Իմամուրա):

Եվ այսպես, ակնկալիքները չարդարացան: Սակայն կրկին հաղթեց Կաննի կինոփառատոնի փիլիսոփայությունը՝ ավանդականի եւ նորարարության փոխհամաձայնությամբ հոգեբանական ֆիլմերի քաջալերում:

Ս. Գ.

ՀԱՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԳԻ ՄՏԱՀՈԳՈՒԹՅԱՄԲ

Չկորցնենք մեր ազգային նկարագիրը

Օտարամոլ մեր իրականության մեջ ազգային մշակույթը, ժողովրդական արվեստը ներկայանում եւ պահպանվում է նվիրյալների շնորհիվ: Դրանցից մեկը «Կարին» ժողգործիքների համույթի գեղարվեստական ղեկավար Գայանե Ներսիսյանն է:

- Ժողովրդական արվեստի սերն ինձ փոխանցվել է ծնողներիցս. պապս Անդրանիկի զինվորն է եղել եւ, ամենայն հայկականը մաքուր, ժողովրդական ակունքներից բխող, ընդունված էր մեր տանը: Գուցե դա էր պատճառը, որ շատ էի սիրում մեր մայրենին եւ ցանկանում հայոց լեզվի մասնագետ դառնալ: Հետագայում դասական երաժշտության ուղղությամբ շարունակելու հնարավորություն եւս ունեցել եմ, սակայն վերջնական արդյունքում նախապատվությունը ժողովրդական կատարողական արվեստին բաժին հասավ:

Ինչեւէ, ճակատագիրը զուգակցիս հնարավորություն ընձեռեց մեր գողտրիկ երգերի ու խաղիկների կատարումով ոչ միայն իր սերն արտահայտել մայրենիի հանդեպ, այլեւ շատերին էլ հաղորդակից դարձնել դրան:

- Ինչպե՞ս է ստեղծվել համույթը:

- Համույթի ստեղծման հարցում մեծ աջակցություն է ցուցաբերել Մկրտիչ Մկրտչյանը՝ մեր համույթի «կնքահայրը», բարձրաճաշակ անձնավորություն, որը գնահատում է ազգային արժեքները, ժողովրդական արվեստի ջերմ երկրպագու է: Հիմնադրվելով 1990 թ., «Կարինը» սկզբնական շրջանում Հայֆիլհարմոնիայի համակարգում էր գործում, այնուհետեւ՝ որպես ինքնուրույն համույթ: Կազմավորման գործընթացն ընդամենը 10 օր տեւեց. մեկ ամիս անց գեղխորհուրդը հավանություն տալով օրինականացրեց խմբի գոյությունը, իսկ երկու ամիս անց կայացավ մեր անդրանիկ համերգը:

Այնուհետեւ համույթը, կարելի է ասել, սկսեց իր հաղթարշավը Հայաստանում եւ արտասահմանյան մի շարք երկրներում: Պաստառների, շնորհակալագրերի ու բարեմաղթանքների ծավալուն հուշամատյան է կազմել Գայանե Ներսիսյանը՝ ստացված Սիրիայից, Լատվիայից, Ռուսաստանից, Պարսկաստանից... Եվ ոչ միայն հաջող ելույթների, այլ նաեւ, ասենք, սփյուռքահայ համայնքներին գրականություն, ուսումնական եւ մեթոդական ձեռնարկներ տրամադրելու համար...

- Ինչպե՞ս եք կարողանում դիմակայել դժվարություններին:

- Հիմա, իհարկե, շատ դժվար է, յուրաքանչյուր քայլ ծախսերի հետ է կապված՝ համերգ կազմակերպել, հյուրախաղերի մեկնել, նվագարանները թարմացնել: Իրեն զգացնել է տալիս նաեւ ազգաբնակչության անվճարունակությունը: Մեզ համար շատ թանկ է հայաստանցի հանդիսատեսը, սակայն շրջաններ մեկնելն է շատ դժվարացել: Այնինչ կենդանի արվեստի հետ շփվելու, մեր հազվագյուտ երգերը մոռացությունից փրկելու լավագույն հնարավորությունն է դա: Փառք Աստծո, մեզանում դեռեւս կան հովանավորներ, որոնց շնորհիվ հնարավոր է լինում թարմություն մտցնել մեր գործունեության մեջ:

- Մանկավարժական գործունեություն, երկու երգչախումբ եւ, վերջապես, համույթը: Ինչպե՞ս եք հասցնում:

- Հավատացեք, չեմ դժգոհում ծանրաբեռնվածությունից: Կարեւորը ստեղծագործական մթնոլորտի առկայությունն է, որ միշտ ոգեւորում, գործելու, աշխատելու ակտիվության է մղում: Եվ հետո, միշտ էլ հաճելի է շփվել մատաղ սերնդի եւ երիտասարդության հետ, այդպես միշտ երիտասարդ ես զգում քեզ: Իմ առաջին աշխատանքային քայլերը երաժշտական դպրոցից եմ սկսել, առ այսօր Ղազարոս Սարյանի թիվ 1 արվեստի դպրոցի երգչախումբն եմ ղեկավարում, հազարավոր պատանիներ են եղել խմբում: Այսօր նրանք իրենց երեխաներին են ինձ մոտ բերում, դա է իմ ոգեշնչման ամենամեծ աղբյուրը:

Ներկայումս ղեկավարում եմ նաեւ «Պրոգրես» տնտեսագիտական-իրավագիտական համալսարանի երգչախումբը եւ ուրախանում եմ բանիմաց, առողջ մտածելակերպով, խելացի ու ազատամիտ նոր երիտասարդ սերնդի հետ շփվելով: Համալսարանի ռեկտոր Ավետիք Մկրտչյանի եւ իմ ջանքերով ստեղծված երգչախումբն ապացուցում է, որ անհիմն են այն խոսակցությունները, թե մեր երիտասարդները հայ երգը չեն սիրում: Պարզապես խնդիրն այն է, որ երիտասարդները ժողովրդական արվեստին առնչվելու հնարավորություն գրեթե չունեն: Ոչ դպրոցում է այս հարցը պատշաճ մակարդակի վրա դրված, ոչ էլ, ցավոք, ընտանեկան ավանդույթներով ամրագրված: Բնականաբար երիտասարդությունն ընդունում եւ ընդօրինակում է այն, ինչ անարգել մատուցվում է մեր եթերով եւ փողոցում՝ ռաբիս երաժշտությամբ: Արդյունքը՝ համատարած օտարամոլությունն է, զանգվածային ցածրորակ արվեստի, կեղծ կուռքերի եւ ուղղությունների պաշտամունքը:

Մեր ակունքներից օտարվելն ու ազգային նկարագիրը կորցնելը հավասարազոր է ինքնասպանության: Այս հարցը պետք է բոլորիս հուզի, այն պետական [illegible] մոտեցում է պահանջում: «Կարինը» հրավերներ է ստացել Իրանից եւ Բեյրութից, ուր ժամանակին հաջող ելույթներ է ունեցել: Ավելի ուշ նախատեսվում են ելույթներ Մոսկվայում:

ՌՈՒԶԱՆ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

ՏՈՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Մայիսի 26-ին տոնելու ենք Ավարայրի ճակատամարտի 1550-ամյակը

Հայաստանում քրիստոնեության ընդունման 1700-ամյակի տոնակատարությունների շրջանակում ընդգրկված է եւ մայիսի 26-ին մեծ շուքով տոնվելու է եւս մի հոբելյան՝ Ավարայրի ճակատամարտի 1550-ամյակը: Շուրջ 1,5 ժամ տեւողությամբ թատերականացված հանդիսությունը, որ կազմակերպվել է՝ նշանավորելու հայ ժողովրդի պատմության կարեւորագույն, վճռորոշ պահերից մեկը, տեղի կունենա Վազգեն Սարգսյանի անվան Հանրապետական մարզադաշտում: Այս նախագծի հեղինակն ու բեմադրող ռեժիսորը՝ Հրաչյա Աշուղյանն, արդեն իսկ ճանաչված է իր բազմաթիվ բեմադրություններով՝ «Էրեբունի-Երեւանի» տոնահանդեսներից, Գլաձորի համալսարանի հիմնադրման 700-ամյակից մինչեւ Դավիթ Անհաղթի 1500-ամյա հոբելյանը եւ Համահայկական խաղերի թատերականացված բացումը: Ներկայումս նրա ստեղծագործական խումբն ու միջոցառման 1000 մասնակիցները զբաղված են նախապատրաստական աշխատանքների վերջին շտկումներով, քանի որ հանդիսությանը հաշված օրեր են մնացել: **«Ազգը»** հանդիպեց բեմադրող ռեժիսոր Հ. Աշուղյանին՝ ներկայացման նախապատրաստական աշխատանքների եւ մասնակիցների վերաբերյալ ավելի մանրամասն տեղեկություններ քաղելու:

«Ըստ իս՝ չափազանց խորհրդանշական մի զուգադիպություն է, որ հայերիս համար ճակատագրական նշանակություն ունեցած երկու իրադարձությունների՝ քրիստոնեության 1700-ամյակի եւ Ավարայրի 1550-ամյակի հոբելյանները համընկնում են միեւնույն տարում: Ի վերջո, եթե ընդունած չլինեինք քրիստոնեություն, չէր լինի եւ Ավարայրի ճակատամարտը, որը հավատի ու գոյատեւման կռիվ էր: Ավարայրով հաստատեցինք մեր էությամբ քրիստոնյա ժողովուրդ լինելը: Եվ այսօր էլ, մեր տեսակն ու հավատքը պահպանելու կռիվ մղելիս պետք է հիշենք Ավարայրը. այն ժամանակ հայերն անկոտրում էին, որովհետեւ միասնական էին: Այս գաղափարով ոգեշնչված էլ սկսեցինք ճակատամարտի բեմականացման աշխատանքները», իր պատկերացումները ներկայացրեց բեմադրող ռեժիսորը: Ապա մանրամասնեց, որ ներկայացումը բաղկացած է յոթ դրվագից՝ Ավարայրի ճակատամարտից, Սասունցի Դավթի ծննդից, Դավիթ-Բեկից ու Սարդարապատի հերոսամարտից մինչեւ Քուչարին Բեռլինում, արցախյան ազատամարտն ու մերօրյա իրադարձությունները: Ինչո՞վ է բացատրվում դրվագների այս «խայտաբղետությունը»: Հրաչյա Աշուղյանի պարզաբանմամբ բեմադրիչները միտումնավոր չեն միայն Ավարայրի ճակատամարտը պատկերել. «Հանդիսության անվանումն ինքնըստինքյան պատասխանում է այս հարցին՝ «Շառավիղ Ավարայրի»: Իրոք, ներկայացման ողջ ընթացքում ահազանգի պես ու զանգերի ղողանջի ուղեկցությամբ այս միտքն է «հնչում», մեր ժողովրդի պատմության բոլոր էջերն էլ գոյատեւման, պայքարի վկայություններ են, եւ այդ էջերի շարքում Ավարայրն առանձնանում է, քանզի գիտակցված կռիվ էր հենց հավատի ու նախեւառաջ հավատի համար: Պատահական չէ, որ ներկայացման ընթացքում հնչում են Սեւակի պոեզիան ու Խաչատրյանի ոգեշունչ երաժշտությունը», պատմեց բեմադրող ռեժիսորը:

Հանդիսությունը, նրա տեղեկացմամբ, բաղկացած է հիմնականում մարզային տեսարաններից, մասնակցում է 700 մարդ: Նրանց հետ աշխատում եւ կատարողական վարպետությունն ուղղորդում են հանրաճանաչ Վանուշ Խանամիրյանը, Կարեն Գեւորգյանը, բեմականացման աշխատանքներում առավել մեծ է պարարվեստի միության դերը: «Չեմ կարող երախտագիտությունս չհայտնել միջոցառման գլխավոր նկարիչ Աշոտ Համբարձումյանին՝ հրաշալի էսքիզների համար, «Հայֆիլմի» տնօրեն Գեւորգ Գեւորգյանին՝ կազմակերպչական մեծ աշխատանքի համար եւ էլի շատ-շատերին...», ասաց Հր. Աշուղյանը:

Ավելացնենք միայն, որ միջոցառման ընթացքում հնչելու է միայն հայ դասական երաժշտություն՝ Արամ Խաչատրյանի, Առնո Տիգրանյանի, Էդգար Հովհաննիսյանի, Ալեքսանդր Հարությունյանի ստեղծագործություններից: Առաջին անգամ Ֆրանսիայի սիմֆոնիկ նվագախմբի եւ երգչախմբի կատարմամբ հնչելու է նաեւ ֆրանսահայ երգահան ու դիրիժոր Կարպիս Աֆրիկյանի «Սասունցի Դավիթ» օրատորիան:

Ա. ԴՈՎԼԱԹՅԱՆ

«Ոչ ականատեսների հիշողություններ»

Կիպրական վավերաֆիլմին՝ առաջին մրցանակ

«Ոչ ականատեսների հիշողություններ» կիպրական վավերաֆիլմը, որը պատմում է, թե ինչպես են երիտասարդներն ընկալում 1974-ի թուրքական զավթման երեւույթը, արժանացել է առաջին մրցանակի Հյուսթոնում (Տեխաս), ապրիլի 20-29-ը կայացած «Ուորլդֆեստ» միջազգային կինոփառատոնում, հաղորդում է «Սայփրուս ուիքլի» կիպրական շաբաթաթերթն իր մայիսի 4-10, համարում: Ֆիլմը, որն ընտրվել է առաջինն աշխարհի տարբեր երկրներից ներկայացված 58 վավերագրական ֆիլմերից, նկարահանվել է 2000 թ. ռեժիսոր Աթենա Իքսենիդուի կողմից: Ցարդ ներկայացվել է 5 միջազգային կինոփառատոների, որոնց թվում նաեւ Ամստերդամինը, որտեղ բովանդակության եւ կառուցվածքի համար «հատուկ նշանակության» է արժանացել: Բովանդակության հիմքում ընկած են վկայակոչումներն ուր երիտասարդների, որոնք դեռ չէին ծնվել 1974-ին եւ թուրքական զավթման մասին իմացել են այն ամենից, ինչ իրենց պատմել են:

Հ. Ծ.

ԾԱՂՐԱՆԿԱՐԻ ԱԶԴԵՐՈՎ

Արամայիս Սահակյանը 65 տարեկան է:

Մարզական

ՈՒՇՈՒ

Կարո Քեբաբջյան. «Միացյալ ջանքերով աշխարհի առաջնությունը պսակելու ենք փայլուն հաջողությամբ»

Հազիվ ոտք դրած հայրենի հողին՝ արեւելյան մարտարվեստի Մեծ վարպետ Կարո Քեբաբջյանն ու իրեն ընկերակցող հոգեւորական, հայր Ներսես Սաֆայանը լծվեցին աշխույժ գործունեության: Այս տարվա հոկտեմբերին քաղաքամայր Երեւանում տեղի ունենալիք ուշուի աշխարհի առաջնության կազմակերպության հարցերով Կ. Քեբաբջյանը եւ Հայ սեւ գոտիների միության Հայաստանի նախագահ Ս. Սարոյանը հանդիպեցին Հայաստանի ուշուի ֆեդերացիայի համանախագահ Տիգրան Չոբանյանի հետ: Ապա նոր կենտրոնների բացման հանդիսությունները Գյումրիում, Գորիսում, Ղափանում: Հանդիպելով Մեծ վարպետին, հարցրեցինք ՀՍԳՄ-ի վերջին ամիսների գործունեության մասին սփյուռքում եւ հայրենիքում:

«Նկատի առնելով ամերիկահայության կարեւորությունը որպես սփյուռքի մեծագույն գաղթօջախի, որոշեցինք աշխուժացնել մեր գործունեությունն այնտեղ: Մեր ընկերների աջակցությամբ այսօր ABBA-ի կենտրոնները գործում են ԱՄՆ-ի տարածքում, որտեղ արեւելյան մարտարվեստի գաղտնիքների հետ մատղաշ սերունդը հայրենասիրական ոգիով է դաստիարակվում: Շնորհակալությամբ կարելի է հիշել Գեւորգ Մինասյանի անունը, որը ջանք ու ճիգ չխնայեց մեր ծրագրերի իրագործման համար: Այժմ այնտեղ է աշխատում ՀՍԳՄ-ի ճանաչված մարզիչ Հայկ Հարությունյանը:

Հալեպում նույնպես բացեցինք նոր կենտրոն: Իսկ Լիբանանի ուշուի առաջնությունում մեր մարզիկ-մարզուհիները բացարձակ առավելության հասան նվաճելով շուրջ երկու տասնյակ բազմագույն մեդալներ: Աշխարհի երեւանյան առաջնությունում Լիբանանի ազգային թիմը կհամալրվի ՀՍԳՄ-ի անդամներով: Մենք ուշուի այդ պատմական իրադարձության գլխավոր հովանավորներից ենք ու մեր կարողությունները ի սպաս ենք դնում Հայաստանի այդ մարզաձեւերի պատասխանատուների եւ կազմակերպիչների նվիրյալ աշխատանքներին: Միացյալ ուժերով ուշուի աշխարհի առաջնությունը պսակելու ենք փայլուն հաջողությամբ», խոստանում է Կ. Քեբաբջյանը:

Այսօր ՀՍԳՄ-ի մարզիկ-մարզուհիները Հայաստանում, Արցախում եւ սփյուռքում հայրենասիրական մի կամուրջ են, որի նպատակն է ծառայել մայր հայրենիքին, նեցուկ կանգնել հայ ժողովրդին ու երկրի վերակառուցման պայքարին: Հիշեցնենք, որ արաբական «Ալ Շաբաբ» մարզական-երիտասարդական հեղինակավոր ամսագիրը Կ. Քեբաբջյանին ընտրել է 2000 թ. արեւելյան մարտարվեստի Մերձավոր Արեւելքի «Տարվա մարդ»՝ որպես գնահատանք հայ եւ արաբ ժողովուրդների մեջ տարած օգտաշատ աշխատանքների: Հայրենիքից մեկնելուց առաջ ՀՍԳՄ-ն սահմանամերձ Ղափանում կբացի իր նոր կենտրոնը, որի մասին կանդրադառնանք հետագայում:

ՀԱՄՈ ՄՈՍԿՈՖՅԱՆ

«Հրազդանը» 30 տարեկան է

1971 թվականի մայիսի 19-ին տեղի ունեցավ կարեւոր իրադարձություն՝ մայրաքաղաքի «Հրազդան» մարզադաշտի բացումը: Ինքնատիպ ու գեղեցիկ մարզակառույցն այդ օրը հյուրընկալեց Խորհրդային Միության առաջնության երկու մասնակիցներին՝ Երեւանի «Արարատին» ու Ալմա Աթայի «Կայրաթին»: Արարատցիները մարզադաշտի բացումը նշեցին յուրովի. մեր ֆուտբոլիստները ոչ միայն գեղեցիկ խաղ ցուցադրեցին, այլեւ հաղթանակ տարան 3-0 հաշվով՝ մեծ ուրախություն պատճառելով բազմահազար մարզասերներին: Հիշեցնենք, որ առաջին՝ պատմական գոլը խփեց Ալեքսանդր Կովալենկոն: Այնուհետեւ հյուրերի դարպասը գրավեցին Նիկոլայ Ղազարյանն ու Հովհաննես Զանազանյանը:

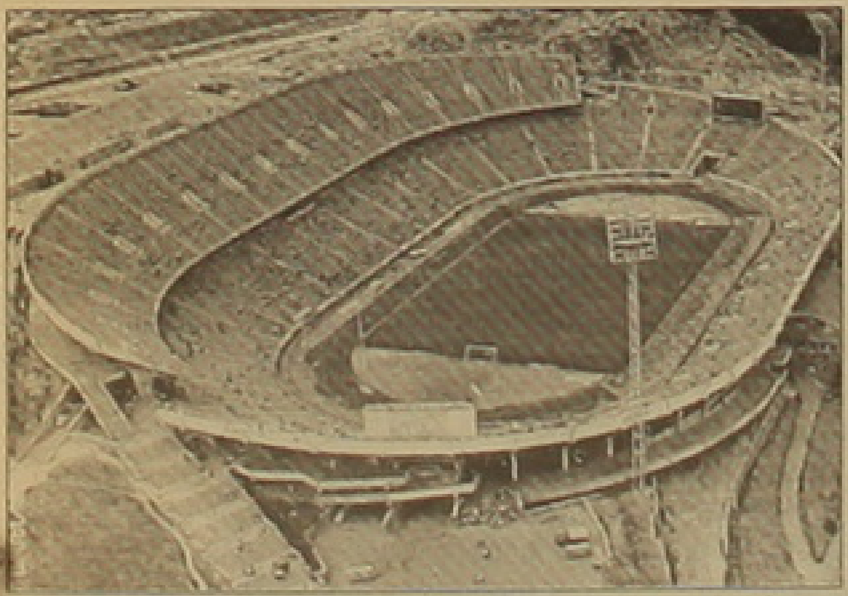

Անցած տարիների ընթացքում «Հրազդանը» տոնական օրեր շատ է տեսել: Այստեղ անցկացվել են միութենական ու միջազգային խաղեր, թեթեւատլետիկական ամենաբարձր մակարդակի մրցումներ, մարզադաշտը նաեւ բազմիցս հյուրընկալել է տարբեր մշակութային միջոցառումների մասնակիցների: Իհարկե, «Հրազդանն» իր պայմաններով մեծապես նպաստել է հայկական ֆուտբոլի վերելքին, մասնավորապես՝ «Արարատի» տպավորիչ նվաճումներին:

...Ցավոք, վերջին շրջանում մարզադաշտը լավ օրեր չի ապրում: Այն հիմնավոր վերակառուցման կարիք ունի, անհրաժեշտ է արդիականացնել տրիբունաները, օժանդակ հարմարությունները, բոլոր ծառայությունները:

Հուսանք, որ դժվարությունները կհաղթահարվեն, ու «Հրազդանը» կրկին մեծ սպորտի հիանալի մրցավայր կդառնա:

ՇԱԽՄԱՏ

Նշվեց Նոնա Գափրինդաշվիլու հոբելյանը

Թբիլիսիում նշվեց աշխարհի 5-ակի չեմպիոնուհի, շախմատի համաշխարհային օլիմպիադաների 11-ակի չեմպիոնուհի Նոնա Գափրինդաշվիլու 60-ամյակը: Վրաստանին մեծ փառք բերած մարզուհու հոբելյանին նվիրված փառատոնը տեւեց շուրջ մեկ ամիս եւ բավականին հարուստ ծրագիր ուներ: Գլխավոր հանդիսությունը տեղի ունեցավ Զաքարի Փալիաշվիլու անվան օպերայի եւ բալետի թատրոնում: Գափրինդաշվիլուն ողջունեցին Վրաստանի ղեկավարները՝ երկրի նախագահ Էդուարդ Շեւարդնաձեի գլխավորությամբ: Երեկոյի մասնակիցների թվում էին ՖԻԴԵ-ի նախագահ Կիրսան Իլյումժինովը, շախմատի միջազգային եւ եվրոպական ֆեդերացիաների պատասխանատուներ, հյուրեր տարբեր երկրներից: Հայաստանը ներկայացնում էր հանրապետական ֆեդերացիայի գլխավոր քարտուղար, ՖԻԴԵ-ի եվրոպական 5-րդ գոտու նախագահ Գագիկ Հովհաննիսյանը: Հանդիսություններին ներկա էր նաեւ Հայաստանի ազգային օլիմպիական կոմիտեի պատվիրակությունը՝ ՀՀ սպորտվարչության պետ Արմեն Գրիգորյանի գլխավորությամբ:

Նոնա Գափրինդաշվիլին մեծ, բացառիկ պատիվների արժանացավ: Նրան շնորհվեց Վրաստանի ամենաբարձր պարգեւներից մեկը՝ Վախթանգ Գորգասալիի առաջին աստիճանի շքանշանը. Նրա անունով կոչվեցին Թբիլիսիի շախմատի պալատը. քաղաքի փողոցներից մեկը: Գափրինդաշվիլու պատվին Թբիլիսիում տոնական հրավառություն տեղի ունեցավ:

Մեծահամբավ շախմատիստուհին բազմաթիվ շքեղ ու մեծարժեք նվերներ ստացավ: Կիրսան Իլյումժինովը տեղեկացրեց, որ Գափրինդաշվիլին պարգեւատրվում է ՖԻԴԵ-ի Ոսկե նշանով ու «երկաթյա ասպետ» նշանով, նրան նշանակված է ՖԻԴԵ-ի ամենամսյա թոշակ՝ 500 դոլարի չափով: Գափրինդաշվիլուն նաեւ անհատական տեղ է տրվում աշխարհի կանանց այս տարվա առաջնությունում:

Արսեն Եղիազարյանի հաղթանակը

Նոնա Գափրինաշվիլու 60-ամյակին նվիրված միջոցառումների թվում կարեւոր տեղ էր գրավում միջազգային մրցաշարը: Այստեղ հիանալի հաջողության հասավ երեւանցի գրոսմայստեր Արսեն Եղիազարյանը: 14 շախմատիստների մասնակցությամբ ընթացած մրցաշարում Եղիազարյանը 13 հնարավորից վաստակեց 9 միավոր եւ նույնպիսի արդյունք ցույց տված Բահադուր Ջոբավայի հետ բաժանեց առաջին-երկրորդ տեղերը: Ի դեպ, թբիլիսցի պատանի շախմատիստը երրորդ անգամ լրացրեց միջազգային գրոսմայստերի նորման:

Մրցանակակիր դարձավ երեւանցի մեկ այլ շախմատիստ՝ միջազգային վարպետ Գաբրիել Սարգսյանը: Հայաստանի չեմպիոնը վաստակեց 7,5 միավոր եւ վրացի Խվիչա Սուպատաշվիլու հետ բաժանեց երրորդ-չորրորդ տեղերը:

Անցկացվում են երկրորդ փուլի հանդիպումները

Շվեյցարիայի Լոզան քաղաքում՝ Միջազգային օլիմպիական կոմիտեի թանգարանում, ընթանում է շախմատային հետաքրքիր մրցաշար, որի հովանավորներն են ՄՕԿ-ի նախագահ Խուան Անտոնիո Սամարանչը եւ ՖԻԴԵ-ի նախագահ Կիրսան Իլյումժինովը:

Մրցաշարում, որն արդեն ավանդական է, հանդես են գալիս աշխարհի տարբեր երկրներ ներկայացնող 12 ուժեղագույն պատանի շախմատիստներ: Խաղակարգն օլիմպիական է: Մասնակիցներն իրար միջեւ անցկացնում են երկու պարտիայից բաղկացած մրցախաղեր: Հավասար հաշվի դեպքում նշանակվում են լրացուցիչ պարտիաներ՝ արագ եւ կայծակնային խաղի կանոններով:

Առաջին փուլում մրցասպարեզ մտան ութ շախմատիստներ: Նրանց հանդիպումների արդյունքներն այսպիսին են. Արոնյան (Հայաստան)–Ժեննի (Շվեյցարիա)՝ 1,5–0,5, Բու (Չինաստան)–Կոստենյուկ (Ուկրաինա)՝ 4–3, Հարիկրիշնա (Հնդկաստան)–Ժաո (Չինաստան)՝ 2–0, Վոլոկիտին (Ռուսաստան)–Մահամի (Իրան)՝ 3–1: Այս մրցախաղերի հաղթողներն այժմ մրցում են չորս ուժեղագույն մասնակիցների հետ: Բոլոր հանդիպումների առաջին պարտիաներում ոչ-ոքիներ գրանցվեցին: Հաշտություն կնքեցին Արոնյանը եւ Բաքրոն (Ֆրանսիա), Վոլոկիտինը եւ Պոնոմարյովը (Ուկրաինա), Հարիկրիշնան եւ Սաշիկիրանը (Հնդկաստան), Բուն եւ Բրուզոնը (Կուբա): Հիմնական պայքարն առջեւում է: Հուսանք, որ մեր Լեւոն Արոնյանը հաջող ելույթ կունենա այս հեղինակավոր մրցաշարում:

ԽԱՉԲԱՌ

Նախորդ համարում տպագրված խաչբառի պատասխանները

Ուղղահայաց

1. Մուտակ: 2. Պալար: 3. Դուդին: 4. Քիվ: 5. Հասպիս: 6. Դուրգ: 8. Մայա: 10. «Տոսկա»: 12. «Ազգ»: 14. Արու: 16. Թաթուլ: 19. Անտանտ: 23. Ետ: 26. Դամա: 29. Իգոր: 31. Շուշի: 33. Նայ: 35. Իշխան: 36. Իվան: 38. Ույղուր: 40. Ած: 42. Ալի: 43. Ցի: 45. Յա: 50. Գոյա: 51. Դուվր: 53. Ալք: 54. Նեռ: 55. Իքս: 56. «Բոշ»:

Հորիզոնական

7. Դյումա: 9. ԻՏԱՌ: 11. Տալմա: 13. Դավոս: 15. Թրուայա: 17. Զահր: 18. Սպա: 20. Ծագ: 21. Կարագ: 22. Նույկին: 24. Աստ: 25. Ուղտ: 27. Լա: 28. Մի: 30. Փոշտ: 32. Անագ: 34. Բիշի: 37. Դյուր: 39. Շիվ: 41. Քաղց: 44. Մայն: 46. Լուի: 47. Նա: 48. Լիր: 49. Մաքի: 52. Անի: 57. Ալեք: 58. Քոս: 59. Շահնուր:

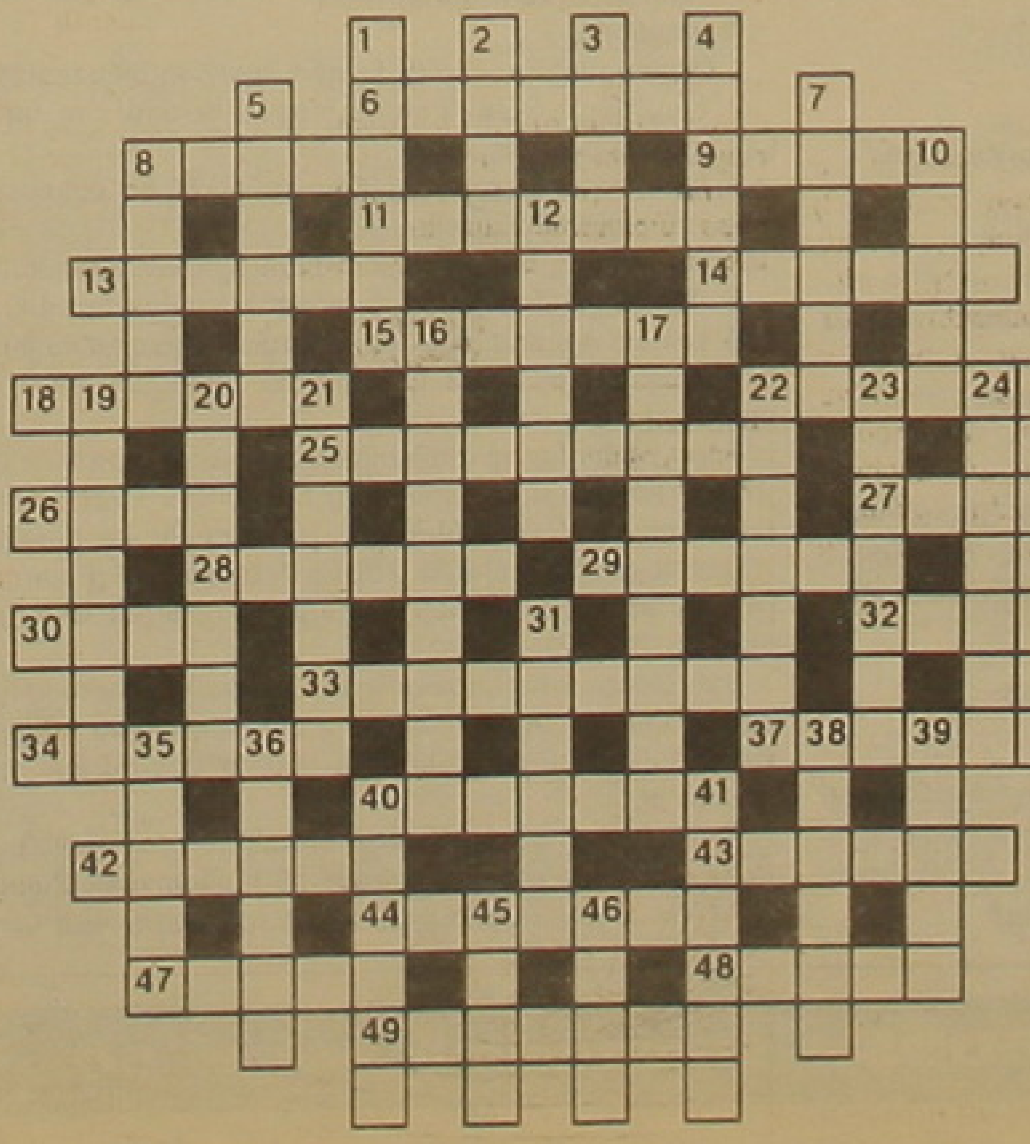

Ուղղահայաց

1. Ըստ ավանդության, Դալիլան խաբեությամբ կտրեց այս դյուցազնի մազերը, որի մեջ էր նրա ուժի գաղտնիքը: 2. Տոհմ, ազգատոհմ: 3. Հարազատ: 4. Իտալիայում տղամարդուն դիմելու ձեւ: 5. Մարդկանց կողմից խնամվող, պահվող (թռչուն կամ կենդանի): 7. Կրակի Աստվածը հին հռոմեական դիցաբանության մեջ: 8. Մեկնարկ (միջազգային տերմինը): 10. Շինանյութ: 12. Դինամոմետր: 16. «Իլիականի» հերոսուհիներից: 17. Հայ բասկետբոլիստ: 19. Բամբասանք, ... : 20. Ռեոստատներում օգտագործվող պղնձի, նիկելի, երկաթի, ցինկի համաձուլվածք: 21. Հայ օպերային երգչուհի: 22. Շնամեռուկազգիների ընտանիքի բույս: 23. «Մորուքի սանտրը» նովելի հեղինակը: 24. Հնդիկ կին պետական գործիչ: 31. Ճնճղուկազգի ոսկեգույն կտուցով երգող թռչուն: 35. «Դնեպր» վեպի ուկրաինացի հեղինակը: 36. Ճարտարապետության մեջ՝ տղամարդու արձան, որը տեղադրվում է որմնասյան փոխարեն եւ պահում է շինության ծածկը: 38. Հոկտեմբերյան սոցիալիստական մեծ հեղափոխությանը մասնակցած հածանավ: 39. Պետություն Արեւմտյան Աֆրիկայում: 40. Այս հայ արձակագրի ստեղծագործության հիման վրա «Հայֆիլմում» 1936 թ. նկարահանվել է «Զանգեզուր» կինոնկարը: 41. Ըստ Աստվածաշնչի՝ Աբրահամի որդին, որը պիտի զոհաբերվեր Եհովա Աստծուն: 45. Չարենցի պոեմի հերոսը՝ Ընկեր ... : 46. Ըստ առասպելի՝ առաջին թռչող մարդը:

Հորիզոնական

6. Գետ Հայկական լեռնաշխարհում: 8. Կանացի անուն: 9. Ռուս կնոջ անուն: 11. Մանր ազնվականների ռազմաֆեոդալական խավ Ճապոնիայում: 13. Քաղաք Բոսնիայում, Միլյացկա գետի ափին: 14. Խաղողի հատիկը: 15. Բարձրագույն պաշտոնյա: 18. Տաճարների համալիր հնագույն Թեբե քաղաքի տարածքում (մ. թ. ա. XX դ.– մ. թ. ա. 1-ին հազարամյակի վերջը): 22. Հույն մեծահարուստ: 25. Դերանուն, որով գործողություն կատարողն այն վերագրում է իրեն: 26. Ցանելու համար հողը վարելը: 27. Գետ Հայաստանում, Արաքսի ձախ վտակներից: 28. Երեւակայություններով, երազանքներով ապրող: 29. Գյուղ Հայաստանում, Մեղրի գետի վերին հոսանքի շրջանում: 30. «Նոթեր Շերլոկ Հոլմսի մասին» գրքի հեղինակը: 32. Մթնոլորտային տեղում: 33. Հայրենական մեծ պատերազմում սովետա-ֆրանսիական «Նորմանդիա-Նեման» ավիագնդի հրամանատարի հայազգի տեղակալ ավիացիոն ծառայության գծով: 34. Ֆրանսիացի դերասան, իսկական անունը՝ Հանրիետ Ռոզին: 37. Ածխածնի եւ մետաղների միացությունից առաջացած նոր միացություն: 40. Իտալացի ճարտարապետ եւ քանդակագործ, բարոկկոյի խոշորագույն ներկայացուցիչ: 42. Տերեւաթափ դեկորատիվ թուփ, մազմզուկապատ ընձյուղներով, գեղեցիկ եւ բուրմունքավետ, ծիրանագույն ծաղիկներով: Աճում է Չինաստանում, Տիբեթում, Հիմալայներում եւ այլուր: 43. Մարդկանց տարիքային իրար հաջորդող խումբ: 44. Այս տեղանքի հետ է կապված արգոնավորդների առասպելը: 47. Ձայնի տեսակ: 48. Ծաղկաթույլ, ծաղկակոթուն: 49. Զրվեժ, որի անվանումը տեղացիների բարբառով նշանակում է մեծ աղմուկ:

ԱՄՆ

Ջորջ Դոյմեջյանը բեմական կյանք է սկսում

ԵՐԵՎԱՆ, 23 ՄԱՅԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ԱՄՆ-ի Կալիֆոռնիայի նախկին նահանգապետ Ջորջ Դոյմեջյանը պատրաստվում է հանդես գալ թատերական բեմում՝ ներկայացումներից մեկում խաղալով դատավորի դերը: Այս դերակատարումը մեր նշանավոր հայրենակցի համար տրամաբանական է, որովհետեւ նա կրթությամբ իրավաբան է, զբաղվել է փաստաբանությամբ, չորս տարի՝ 1979-1983 թվականներին եղել Կալիֆոռնիայի գլխավոր դատախազ: Կալիֆոռնիայի նահանգապետ եղած ժամանակ (1983-1990 թ.թ.) ակտիվորեն հանդես է եկել հանուն Հայկական հարցի արդարացի լուծման: 1985-ին, Մեծ եղեռնի 70-ամյակի նախօրեին, նրա աջակցությամբ ապրիլի 24-ը Կալիֆոռնիայում հայտարարվել է Հայոց ցեղասպանության հիշատակի օր: 1990-ի ապրիլին նա հատուկ հայտարարագրով ապրիլի 24-ը հռչակել է Հիշատակի պետական օր եւ կոչ արել համայն մարդկությանը՝ միանալ հայ ժողովրդի զոհերի հիշատակի հարգանքի այդ տուրքին: 1990-ի մայիսին, ԽՍՀՄ պրեզիդենտ Մ. Գորբաչովի՝ ԱՄՆ-ում գտնվելու օրերին Դոյմեջյանը դիմել է նրան՝ խնդրելով երաշխավորել հայ ժողովրդի անվտանգությունն ու քայլեր ձեռնարկել լուծելու Լեռնային Ղարաբաղի արդարացի խնդիրը: Ջորջ Դոյմեջյանի, որի ընտանեկան անունը Գուրգեն է, 73 տարին լրանում է հունիսի 6-ին:

22-ամյա ամերիկուհին 5 երեխա է ծնել

ՆՅՈՒ ՅՈՐՔ, 23 ՄԱՅԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Չորս աղջիկ եւ մեկ տղա է ծննդաբերել Միսիսիպիի նահանգի 22-ամյա բնակչուհի Բրենդի Էռվինը: Ամենագլխավորն այն է, որ բոլոր մանկիկները, որոնց երկու օրը լրանում է այսօր, իրենց նորմալ են զգում: Իսկ երջանիկ մայրիկը ընտանիքի հոր՝ Դագ Էրվինի հետ մեկտեղ երեքշաբթի օրը ծամը տասը անցկացրին հենց հիվանդանոցում:

Քառասուն տարի է, ինչ նման բան տեղի չի ունեցել նահանգում: Բոլոր փոքրիկները լույս աշխարհ են եկել երկու րոպեում: Նրանցից «ամենածանրը»՝ Գրեյս էնը, կշռում է 1,26 կիլոգրամ: Իսկ ծակլին Դենիզի քաշն ընդամենը 924 գրամ է:

HUJ 1965 թ. գործող Հայաստանի ուսանողական ջոկատների հանրապետական շտաբը, որը ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի կամավորական ծառայության կոմիտեի անդամ է, հրավիրում է որպես կամավորական մասնակցելու արտասահմանում եւ Հայաստանում միջազգային աշխատանքի ճամբարների ամառային ծրագրերին:

Պայմանները՝ անգլերենի (ֆրանսերեն, գերմաներեն) տիրապետում, կամավորականի անդամավճար եւ ուղեվարձի վճարման հնարավորություն:

Դիմումներն ընդունվում են մինչեւ մայիսի 30-ը հետեւյալ հասցեով՝

Կորյունի 19ա, 7-րդ հարկ, հեռ.՝ 52 27 88, 52 27 01

ԿՈՐԵԼ Է

Կենտրոն համայնքի տեղեկագիտությունում գրանցված «Յուսիկ Յակոբյան» ԱՁ-ի գրանցման վկայականը, գրանցման համարը՝ 286.01880, վկայականի համարը՝ 01Ա 065746, տրված 19.04.2001 թ.:

Համարել անվավեր:

Հայտարարություն

ՀԱՅԿՈՌՈՊԻ վարչությունը հրավիրում է աճուրդի: Այն տեղի է ունենալու 2001 թ. հունիսի 15-ին, ժամը 12-ին, Հայկոոպի վարչության շենքում: Հասցեն՝ ք. Երեւան, Խանջյան 13:

Վաճառվում են «Դիլիջանի շուկա» նախկին դուստր ձեռնարկության հիմնական միջոցները՝ 3333,0 հազար դրամ արժեքով:

Աճուրդը կայանալու է դասական եղանակով:

Աճուրդին մասնակցել ցանկացողները մինչեւ 2001 թ. հունիսի 14-ը, ժամը 16-ը աճուրդային հանձնաժողովին պետք է ներկայացնեն.

- աճուրդին մասնակցության հայտը
- աճուրդին մասնակցության վճարի անդորրագիրը, մուտքագրման հաշիվն է՝ 187005982009, Կրեդիտ Երեւան բանկ:

Մանրամասն տեղեկությունների համար դիմել աճուրդային հանձնաժողովին:

Հեռ. 54-15-04, 54-15-39

Ուղղում

«Ազգ» օրաթերթի 23 մայիսի 2001 թ. (N93) համարում տպագրված էյչ-էս-Բի-Սի Բանկ Հայաստան ՓԲԸ-ի 2000 թ. տարեկան հաշվետվության մեջ խմբագրության կողմից տեխնիկական պատճառներով թույլ են տրվել հետեւյալ վրիպակները: Հետեւաբար.

Քեյ-Փի-Էմ-Ջի Արմենիա ՓԲԸ եւ Արտոնագրված աուդիտորներ տողը կարդալ՝ Քեյ-Փի-Էմ-Ջի Արմենիա ՓԲԸ-Արտոնագրված աուդիտորներ:

Ակտիվներ բաժնում Այլ բանկերում տեղաբաշխված ավանդներ եւ տրամադրված վարկեր տողում 5,878,66 թիվը 31 դեկտեմբերի 2000 թ. սյունակի փոխարեն կարդալ 31 դեկտեմբերի 1999 թ. սյունակի համապատասխան տողում:

Գործառնական շահույթը նախքան հարկերը բաժնում (Շահույթ)/Վնաս մինչեւ- մարում պահվող արժեթղթերի օտարումից 31 դեկտեմբերի 2000 թ. սյունակում գրված -321 թիվը կարդալ՝ (321):

FUTURE WORK

EMPLOYMENT CENTER

Կենտրոնին հարկավոր են հետեւյալ մասնագիտությունների ունեցող աշխատողներ

ԳԻՆԵԿՈԼՈԳ, ՖԻԶԻՈԹԵՐԱՊԵՎՏ, ԿԱՐԴԻՈԼՈԳ, ՍՏՈՄԱՏՈԼՈԳ, ՍՈՆՈԳՐԱՖԻՍՏ

Լիցենզիայի առկայությունը պարտադիր է

Կանոնադրությունների, պայմանագրերի կազմում, տեքստերի հավաքում, համակարգչային այլ ծառայություններ

Մեր հասցեն՝ Մաշտոցի 20, հեռ.՝ 53-22-56

YEREVAN-PARIS-LYON

SABERATOURS-SEVAN

ՍԱԲԵՐԱՏՈՒՐ-ՍԵՎԱՆ

ԵՐԵՎԱՆ-ՓԱՐԻԶ-ԼԻՈՆ

Ավիատոմսեր եւ տուրիզմ

«Սաբերատուր-Սեւան» ճամփորդական գործակալությունն առաջարկում է.

- *Ավիատոմսեր Երեւանից ուղիղ չվերթերով*

ARMENIAN AIRLINES swissair KLM BRITISH AIRWAYS АЭРОФЛОТ

տրանզիտ խաղաղներով ցանկացած ուղղությամբ եւ ընկերությամբ: Փարիզի օդանավակայանում Ձեզ կդիմավորի մեր գրասենյակի ներկայացուցիչը եւ կհոգա Ձեր բոլոր հոգսերը

- *Գնացքի տոմսեր Եվրոպայում*
- *Հյուրանոցների ամրագրում Հայաստանում եւ արտասահմանում*
- *Բժշկական ապահովագրություն*

375010, ք. Երեւան, Վարդանանց 10
Հեռ. (3741) 52 54 48, 52 85 48, ֆաքս (3741) 56 40 30
E-mail: sabera@arminco.com

ՇՈՂԱԿԱԹ ՀԵՌՈՒՍՏԱԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հայաստանում քրիստոնեությունը պետական կրոն հռչակելու 1700-ամյակի առթիվ Մայր աթոռ սուրբ Էջմիածնի «Շողակաթ» հեռուստաընկերությունը կազմակերպում է հոգեւոր թեմայով տեսանյութերի ամենամյա փառատոն-մրցանակաբաշխություն:

«Շողակաթ» հեռուստափառատոնի 2001 թվականի մրցանակաբաշխությունը կկայանա ս/թ հոկտեմբերին:

Մրցանակները սահմանվում են հեռուստատեսային հետեւյալ ժանրերի աշխատանքների համար.

1. **Հեռուստաֆիլմ**
2. **Հեռուստահաղորդում**
3. **Քարոզչական տեսահոլովակ**

Մրցութային աշխատանքները կընդունվեն ս/թ օգոստոսի 1-ից մինչեւ սեպտեմբերի 1-ը ներառյալ:

Տեղեկությունների համար դիմել Մայր աթոռ սբ. Էջմիածնի «Շողակաթ» հեռուստաընկերություն, կամ զանգահարել 28 86 66, 28 74 83 հեռախոսահամարներով:

ARMENTEL

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Արմենտելը հայտարարում է մրցույթ հետեւյալ աշխատատեղերի համար.

1. ՄՐՑՈՒՅԹՆԵՐԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՄԱՍՆԱԳԵՏ

Աշխատանքի նկարագիրը

Գնումների եւ նյութական միջոցների ղեկավարման վարչության պետի անմիջական ղեկավարության ներքո, պետք է համագործակցի գնումների պայմանագրերի եւ մրցույթների բաժնի պետի հետ՝ մրցույթների անցկացման ընթացակարգում:

Աշխատանքի ոլորտը

- Մրցութային փաստաթղթերի պատրաստում
- Տեղական լրատվական միջոցներում մրցույթի բացման հայտարարությունների կազմակերպում
- Մրցութային փաստաթղթերի բաժանում եւ առաջարկների խմբավորում
- Մասնակցություն առաջարկների բացման ընթացակարգում
- Բանակցություններ «լավագույն» հայտատու/ների հետ
- Համագործակցությունը պայմանագրերի մասնագետի հետ պայմանագրի նախագծման գործում
- Մրցույթների գրանցման ձեւի պահպանում
- Զեկուցում ղեկավարությանը

Պահանջվում է

1. Ընդհանուր գիտելիքներ մրցույթների սկզբունքների եւ պայմանների վերաբերյալ
2. Միջազգային գնումների պայմանագրերի կազմակերպման աշխատանքային փորձ
3. Լավ վերլուծական կարողություն եւ արագ ու արհեստավարժ որոշում կայացնելու ունակություն
4. Խիստ ուշադրություն մանրամասներին եւ աշխատանքային կարգապահության բարձր մակարդակ
5. Մարդկանց հետ փոխհարաբերությունների/շփման ծիրք
6. Պատասխանատվության եւ արհեստավարժության բարձր մակարդակ
7. Նշված ոլորտում մեկ-երկու տարվա աշխատանքային փորձը ցանկալի է
8. Տնտեսագիտական կրթությունը առավելություն կհամարվի, սակայն պարտադիր չէ.

2. ՊԱՅՄԱՆԱԳՐԵՐԻ ՎԵՐԱՀՍԿՄԱՆ ՄԱՍՆԱԳԵՏ

Աշխատանքի նկարագիրը

Գնումների եւ նյութական միջոցների ղեկավարման վարչության պետի անմիջական ղեկավարության ներքո պետք է համագործակցի բեռնափոխադրումների եւ մաքսային ձեւակերպումների բաժնի պետի հետ՝ գործող պայմանագրերի կատարման, զարգացման եւ վերահսկման գործում:

Աշխատանքի ոլորտը

- Արմենտելի բոլոր տեղական եւ միջազգային պայմանագրերի ժողովում, խմբավորում եւ արխիվացում, ներառյալ գնումների /ծառայությունների, շինարարությունների/ նախագծման եւ վարձակալության պայմանագրերը
- Պայմանագրերում նշված ապրանքների /ծառայությունների համեմատում/ ստուգում՝ փաստացի առաքվածների հետ:
- Անհրաժեշտության դեպքում առաքման ուղեկցող փաստաթղթերի /հաշիվ ապրանքագիր, փաթեթավորման թերթիկ, բեռնագիր/ ճշտության եւ լրակազմության ստուգում, հետագա մաքսային ձեւակերպման նպատակով
- Պայմանագրողների վճարումների հսկում եւ հնարավոր վճարումների դեպքում համապատասխան զեկուցագրերի ներկայացում
- Կազմակերպության հետագա գործունեության պլանավորման անհրաժեշտությունից ելնելով՝ բոլոր գործող պայմանագրերի կարգավիճակի մասին պարբերաբար հաշվետվությունների նախապատրաստում սպասվող առաքումների, վճարումների եւ այլ տվյալների վերաբերյալ

Պահանջվում է

1. Միջազգային առեւտրի եւ գնումների պայմանագրի խորը իմացություն
2. Լավ վերլուծական կարողություն եւ արագ ու արհեստավարժ որոշում կայացնելու ունակություն
3. Խիստ ուշադրություն մանրամասներին եւ աշխատանքային կարգապահության բարձր մակարդակ
4. Մարդկանց հետ փոխհարաբերությունների/շփման ծիրք
5. Պատասխանատվության եւ արհեստավարժության մակարդակ
6. Նշված ոլորտում մեկ-երկու տարվա աշխատանքային փորձը ցանկալի է
7. Տնտեսագիտական կրթությունն առավելություն կհամարվի, սակայն պարտադիր չէ

Բոլոր դիմողներից պահանջվում է բարձրագույն կրթություն, համակարգչի լավ իմացություն /մինիմում MS Office, Excel, Word/ անգլերեն, հայերեն եւ ռուսերեն լեզուների գրավոր եւ բանավոր խոսքի վարժ տիրապետում:

Ցանկացողները մինչեւ 2001 թ.-ի մայիսի 31-ը կարող են դիմել Արմենտելի կադրերի ղեկավարման վարչություն /Երեւան, Ահարոնյան 2, 516 սենյակ, հեռ. 28-23-22):

Անհրաժեշտ է ներկայացնել ինքնությունը հաստատող եւ կրթության վերաբերյալ փաստաթղթեր, համառոտ կենսագրական տվյալներ (ռեզյումե հայերեն եւ անգլերեն լեզուներով եւ դիմում՝ նշելով այն պաշտոնը, որի համար դիմում է/:

Պաշտոնները սկսնակի մակարդակի են /ոչ ղեկավար/ եւ աշխատավարձը կհաստատվի ռակավորումներին համապատասխան:

ԱՐՄԵՆՏԵԼԻ ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

@rminco Global Telecommunications **Ինտերնետ ծառայություններ «ԻՆՏԵՐՆԵՏ» սրճարանում: Խանջյան 50: Հեռ. 575823:**

«Գինդ» տպագրատուն, Երեւան, Բագրատունյաց 70ա Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69150. Տպաքանակը՝ 3000 Ստորագրուած է տպագրութեան՝ 23. 05. 2001 Գինը՝ 100 դրամ